

2017

- JAARVERSLAG
- JAARREKENING

WERKBEDRIJF
DE BOLDER

Jaarstukken

2017

**werkbedrijf
de bolder**

Reijer Keijserstraat 8

1791 AX Den Burg

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
Jaarverslag	
Programmaverantwoording	4
Paragrafen	10
Jaarrekening	
Balans	15
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	16
Grondslagen van de financiële verslaglegging	17
Toelichting op de balans	18
Niet in de balans opgenomen verplichtingen	23
Begrotingsrechtmatigheid	23
Wet normering topinkomens	23
Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	24
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	31
Bijlagen	34
Drie jaren in kengetallen	36
Organisatieschema	37
Organisatie en commissies	38
Lijst van begrippen en afkortingen	39

JAARVERSLAG

JAARVERSLAG

Programmaverantwoording WSW-uitvoering op Texel

Van Productiebedrijf naar Leer- en Werkbedrijf

Voor het Jaarplan 2017 werden de missie en visie van De Bolder aangepast, voortvloeiend uit de keuze van het college van B&W Texel in februari 2016 over de toekomst van De Bolder (en het Sociaal Team Texel). De aangepaste missie luidt:

Leer- en Werkbedrijf De Bolder levert een passende, waardevolle en duurzame bijdrage aan trajecten van burgers van Texel, die het niet lukt om op eigen kracht invulling te geven aan de wens tot (een vorm van) arbeidsmatige deelname aan de samenleving.

Centraal in de visie van De Bolder staan het (recht op) participatie en de daaruit voortvloeiende leer- / werktrajecten van de medewerkers. Werken bij of via De Bolder is daarbij dus zowel doel als middel. De Bolder biedt (voor kortere of langere tijd) werkervaringstrajecten, beschut werken, re-integratietrajecten, begeleiding bij werken op locatie, begeleid werken en detacheringen bij externe werkgevers. De hierbij gegenereerde inkomsten komen ten goede aan de duurzame en financieel-economisch verantwoorde instandhouding van het productiebedrijf.

De Bolder 'als middel' ondersteunt inwoners van Texel met afstand tot de arbeidsmarkt zodanig in hun ontwikkeling dat zij geschikt/geschikter worden om een duurzame arbeidsrelatie aan te gaan met een reguliere werkgever, al dan niet (tijdelijk) ondersteund door een instrumentarium vanuit de Participatiewet (denk aan: loonkostensubsidie, no-riskpolis, begeleiding op de werkplek etc.). Maar niet alle inwoners van Texel zullen zich tot dat niveau kunnen ontwikkelen. Voor een aantal van hen wordt door het UWV een indicatie beschut werk geadviseerd. Omdat de gemeente Texel vanaf 1 januari 2017 verplicht is om deze mensen ook daadwerkelijk geschikt werk aan te bieden, betekent dit dat De Bolder voor een (nu nog onbekend) aantal Texelaars ook in de toekomst een zeer passende werkplek zal zijn (De Bolder 'als doel'). Zeker omdat (relatief toegankelijk / gestructureerd / seriematig) productiewerk op Texel door bijna geen andere reguliere werkgever meer wordt aangeboden. Samen met de bestaande medewerkers met een WSW-indicatie vormt de groep Beschut Werk de toekomstige 'vaste schil' medewerkers. Daarnaast zullen vanuit de nieuwe doelgroepen van de Participatiewet (denk aan: bijstandsgerechtigden, vergunninghouders en mensen met een registratie in het doelgroepregister van het UWV) meer kort(-er) durende werkverbanden en stages worden aangegaan die specifiek gericht zullen zijn op het vergroten van hun mogelijkheden tot het verkrijgen van regulier werk.

Reeds in de loop van 2016 ontwikkelde zich het inzicht dat deze nieuwe 'mix' van categorieën van medewerkers binnen eenzelfde werkomgeving een grote uitdaging betekent. We moeten er continue voor blijven zorgen dat er voldoende gevarieerd werk door De Bolder aangeboden kan worden; voldoende gevarieerd in de zin van commercieel interessant (ter ondersteuning van de economisch gezonde bedrijfsvoering) en sociaal interessant (in de zin van laagdrempelig toegankelijk voor medewerkers met significante arbeidsbeperkingen dan wel in de zin van geschikt voor medewerkers om zich verder te kunnen ontwikkelen). Tussen beide doelstellingen zit een evidente spanning waar tijdens besluitvormingsprocessen steeds weer de juiste afwegingen over moeten worden gemaakt.

In 2017 is deze intrinsieke spanning meer en meer voelbaar geworden. Steeds vaker is er sprake van met elkaar conflicterende belangen. Enerzijds is daar de doelstelling om betaald werk te bieden aan medewerkers met een aantoonbare beperking en daardoor een beperkte inzetbaarheid. Hiervoor is een economisch duurzaam gezonde maar vooral beschermde werkomgeving nodig met toegankelijk werk. En anderzijds is daar het streven om de medewerkers, indien mogelijk en zo snel hun ontwikkeling het toelaat, naar extern werk te geleiden bij reguliere werkgevers. Het is juist deze laatste groep die ook binnen De Bolder de hoogste loonwaarde creëert.

Al met al betekent het continue verenigen van deze met elkaar tegenstrijdige belangen een bijzonder complexe opgave in de dagelijkse werkelijkheid van De Bolder. Zeker voor de ambtelijke staf is de impact groot, zij hebben moeten leren omgaan met de dilemma's die gepaard gaan met de 'dubbele' opdracht van De Bolder. Dit doet een beroep op een nieuw type competentie, een combinatie van *verandervaardigheid* en *veranderbestendigheid*. Het gaat hierbij om het tegelijkertijd kunnen mee bewegen met vernieuwingen en veranderingen *zonder* dat deze veranderingen de onderliggende werkstructuur van het lopende productiebedrijf teveel aantasten / ontregelen.

De Bolder en de verantwoording over 2017

Uitvoering geven aan de Wet sociale werkvoorziening (WSW)

De gemeente Texel laat haar Werkbedrijf De Bolder reeds sedert 1958 de uitvoering van de WSW verzorgen. Ook in 2017 is dit voortgezet. Alle inwoners van Texel met een SW-indicatie hebben op of via Werkbedrijf De Bolder werk aangeboden gekregen. Ruim 25% van het totale personeelsbestand is geplaatst bij reguliere bedrijven, deels in dienst bij die reguliere werkgever, deels gedetacheerd vanuit een dienstverband bij De Bolder. De overige personen zijn met een betaald dienstverband werknemer bij het productiebedrijf van De Bolder. Sinds 1 januari 2015 is het niet meer mogelijk om met een WSW-indicatie bij Werkbedrijf De Bolder nieuw in dienst te komen, omdat de WSW op die datum is vervangen door de Participatiewet.

Na het maximum aantal van 156 werknemers in 2010 is dit aantal eind 2017 reeds gedaald naar 124 medewerkers. De uitstroom in 2017 bedroeg 4,5%, dus vrijwel conform de landelijk verwachte uitstroom van 5%. De gemiddelde leeftijd bij De Bolder is 48 jaar, dus in de volgende 15 jaar bij ongewijzigd landelijk beleid zullen nog eens ca. 50 personen met pensioen gaan. Met daarnaast is er altijd ook nog enige uitstroom wegens ziekte, verhuizing enz. Er vanuit gaande dat de jongste medewerker bij De Bolder 23 jaar jong is, dan zou zij dus over 45 jaar als laatste De Bolder kunnen verlaten.

Natuurlijk zal het streven, zoals is weergegeven in de Participatiewet, ook voor de WSW-werknemers van kracht blijven: zoveel mogelijk bij reguliere werkgevers een baan zien te vinden met, indien nodig, dezelfde randvoorwaarden als bij De Bolder worden geboden. Maar voor hen, waarvoor geen passende externe werkplek beschikbaar is, zal De Bolder een goede werkgever moeten blijven.

Uitvoering geven aan de Participatiewet

Eind 2014 heeft het college van B&W besloten dat De Bolder voor de gemeente Texel ook de uitvoering van de Participatiewet ten aanzien van bemiddeling met loonkostensubsidie en het aanbieden van beschermt werk zal gaan uitvoeren. Het Sociaal Team Texel (STT), in haar functie als gemeentelijk 'loket', is de primaire 'leverancier' voor de nieuwe instroom. Vanuit een integrale probleemanalyse door de klantmanager van het STT wordt de inwoner een participatieaanbod gedaan waarbij gekeken wordt of en hoe het werkaanbod van De Bolder aansluit bij de vraagstelling van de inwoner in kwestie. Voor een juiste en duurzame 'match' is er structureel intensief overleg tussen STT en De Bolder op zowel beleids- als op casusniveau. Het is merkbaar (mede aan de toename van de instroom) dat dit intensievere contact zijn vruchten afwerpt. Er is tussen het STT en De Bolder veel meer begrip en kennis over elkaars werkwijze, men weet elkaar goed te vinden en men leert samen van hetgeen zich in de praktijk van alledag allemaal aandient in 'de wondere wereld' van het Sociaal Domein.

Daarnaast heeft de directeur van De Bolder in april 2017 de eindverantwoordelijkheid van het STT als tijdelijke extra taak op zich genomen. Dit indachtig de noodzaak tot verdere versterking van de samenwerking tussen STT en De Bolder én het wenkend perspectief van de toekomstige samenvoeging van beide bedrijfsdelen tot 1 brede uitvoeringsorganisatie in het Sociaal Domein. Dit besluit viel samen met de aanstelling van een interim operationeel leidinggevende voor het STT, onder directe aansturing van de directeur van De Bolder. Sindsdien is deze ook vaste deelnemer van het MT van de gemeentelijke organisatie. Deze beweging heeft zeker ook bijgedragen aan de significant verbeterde samenwerking tussen STT en De Bolder.

Naast de instroom van medewerkers die zijn aangedragen door het STT is er ook instroom vanuit de Reclasering (taakgestrafte Texelaars die hiermee ook gelijk weer onder de aandacht van het STT gebracht kunnen worden) en is er een aanbestedingstraject gestart bij het UWV om ook voor hen re-integratietrajecten van Texelaars te mogen gaan verzorgen.

De begroting voor 2017 en de verantwoording 2017

Financieel

De jaarrekening van Werkbedrijf De Bolder sluit met een positief resultaat van € 35.000. Het bedrijfsresultaat zonder onttrekking uit reserves is € 42.000 negatief. De WSW-subsidie is ten opzichte van 2016 gedaald van € 25.470 naar € 25.250 per SE, totaal met € 23.000, nadat dit vorig boekjaar ook al met € 80.000 was verlaagd. Gecombineerd met de te betalen transitievergoedingen daalde het subsidieresultaat van de WSW hierdoor met € 64.000. Deze daling werd bijna volledig gecompenseerd door de verhoging van het subsidieresultaat van de Participatiewet met € 61.000.

De netto bedrijfsopbrengst uit eigen productie in 2017 – na aftrek van productiegerelateerde lasten – van € 1.322.000 blijft iets om bijzonder trots op te zijn.

Wij zullen voorstellen indienen om een gepaste en toekomstbestendige bestemming te geven aan het positieve resultaat van € 35.000.

Investerings

Van het totale door de raad goedgekeurde investeringsplan voor 2017 van € 100.000 zijn voor € 55.000 door het college voorstellen geaccordeerd, zodat er nog een ruimte resteert van € 45.000 voor nieuwe voorstellen. Uit 2016 resteert nog voor € 38.000 aan overlopende – reeds door het college geaccordeerde – investeringen. Van dit totale goedgekeurde investeringsbudget van opgeteld € 93.000 is € 66.000 inderdaad in 2017 afgerond, nog overlopend naar 2018 resteert € 24.000.

Er is geïnvesteerd in de productieomgeving om het machinepark van Werkbedrijf De Bolder toekomstbestendig te houden, zoals de aanschaf van een nieuwe kantelbare wasmachine (€ 33.000) en een zuiginstallatie voor het legen van de gemeentelijke ondergrondse afvalbakken (€ 29.000).

Het volledige overzicht van de investeringen staat op pagina 18.

Huisvesting

De huisvestings situatie van De Bolder is in 2017 ongewijzigd gebleven, een klein deel van de beschikbare kantoorruimte in het 'NUON' gebouw is verhuurd aan Texelhopper tot 1 maart 2018.

Ambtelijke bezetting

De ambtelijke bezetting bestond eind 2017 uit 13 medewerkers, totaal 12 FTE. Belangrijke mutaties ten opzichte van 2016 waren de aanstelling van 2 werkleiders (beiden 'vervanging'), 1 externe trajectcoach ('nieuw') en 1 medewerker P&O ('nieuw').

Het ziekteverzuim was in 2017 totaal 2,2%. Van dit verzuimpercentage is 1,8% afkomstig van het langdurige ziekteverzuim (langer dan 6 weken).

De totale personele kosten zijn ten opzichte van 2016 gestegen met 1,8%, voornamelijk door de inzet van noodzakelijke vervanging wegens langdurig ziekteverzuim van 1 stafmedewerker.

WSW-bezetting

Het jaar startte met 130 medewerkers. Er vertrokken 7 medewerkers: 2 wegens pensionering, 2 wegens ziekte en 3 op eigen verzoek. Gelukkig hoefden wij dit jaar geen afscheid te nemen van medewerkers wegens overlijden. In 2017 keerde 1 medewerkster terug die eerder was uitgestroomd wegens ziekte.

Bezetting en afbouw van 2016 naar 2017:

Daling werknemers (peildatum 31 december) van 130 naar 124 = -/ 4,6%

Daling FTE (peildatum 31 december) van 100,1 naar 95,7 = -/ 4,4%

Daling FTE geheel jaar van 103,1 naar 98,5 = -/ 4,5%

Het jaar 2017 werd afgesloten met 124 medewerkers = 98,5 FTE

De gemiddelde bezetting in heel 2017 was 98,5 FTE's, wat slechts 0,1 FTE lager was dan werd ingeschat in de begroting.

De daling van het aantal medewerkers in FTE was minder groot (van 5,3% naar 4,5%) dan in 2016, het is echter te vroeg om te beoordelen of hier sprake is van trendbreuk.

Participatiewet-bezetting

Bezetting eind 2017:

3 personen beschut (2,2 FTE)

2 personen met loonkostensubsidie intern (1,6 FTE)

4 personen met loonkostensubsidie extern (3,1 FTE)

9 personen op een werkervaringsplaats.

In 2017 hebben 21 personen een traject gehad in het kader van een werkervaringsplaats, die bij 1 persoon is opgevolgd door een tijdelijk dienstverband.

De Bolder heeft als gevolg van de samenwerking met het STT met name een toename gezien van stageplekken voor 'nieuwe Nederlanders'. De Bolder heeft hiervoor het initiatief genomen, omdat haar werkomgeving bijzonder geschikt is om snel nieuwe medewerkers te ontvangen ter ondersteuning van hun inburgeringactiviteiten en taallessen. Vergunninghouders gaan tijdelijk aan de slag met behoud van uitkering om zo hun kansen op de arbeidsmarkt te kunnen vergroten.

Reclassering

In 2017 hebben 8 personen een taakstraf uitgevoerd in het productiebedrijf van De Bolder.

Verkoop en productie

De opbrengst uit eigen productie is, mede door de slimme investeringen in de productieomgeving en door het continu verbeteren/optimaliseren van de bedrijfsprocessen ongeveer op het niveau gebleven van 2016. Dit ondanks minder beschikbare (en minder productieve) uren van medewerkers door afname van de (kwaliteit van de) bezetting.

De opbrengst uit verkoop en productie was € 11.000 hoger dan begroot en kwam uit op een totaal van € 1.631.000. Ten opzichte van 2016 is dit een daling van 3,4%. Na aftrek van alle productiegerelateerde kosten komt de netto opbrengst uit op € 1.322.000. Dit is 2,8% lager dan in 2016 is behaald.

De inzet van uren in 2017, vergeleken met 2016 waren:

Industrieel werk	47.100 uur (39%)	- 2% (gedaald van 41%)
Textielwerk	35.900 uur (30%)	gelijk aan 2016
Buitendienst	14.800 uur (12%)	- 1% (gedaald van 13%)
Detacheringen	23.100 uur (19%)	+ 3% (gestegen van 16%)
Productief totaal	120.900 uur, in 2016 was dit 121.100 uur, een daling in uren van 0,2%	

De uitgangspunten voor de productie blijven:

- Geschikt en toegankelijk werk voor mensen die mogelijk minder vaardig zijn: het werk is veelal op wettelijk minimumloon (WML)-niveau.
- Het werk moet een structureel karakter hebben: nagenoeg alle werksoorten bestaan al jaren bij Werkbedrijf De Bolder.
- Het werk moet minstens kostenneutraal worden uitgevoerd: gezien de uuropbrengst van gemiddeld € 13,50 is dit wederom ruimschoots gerealiseerd. Dit is lager dan de uuropbrengst van € 13,95 uit 2016, maar nog ruimschoots boven de uuropbrengst van € 13,25 uit 2015.
- Het werk moet risicovrij uitgevoerd kunnen worden: de garantieclaims waren ook dit jaar weer nihil.
- Het werk moet zo min mogelijk ambtelijke begeleiding vergen: de inzet is altijd sober en doelmatig.

De product marktcombinaties (PMC's) zijn uitgevoerd zoals gecalculeerd:

- Industrieel werk: continuering productie diverse ondervloersystemen, speelgoed en zomerartikelen.
- Textielwerk: continuering lopende afspraken, in 2017 is doorgegaan met het verleggen van het accent naar meer Texelse (grote en kleine) klanten.
- Buitendienstwerk: groenonderhoud grotendeels ongewijzigd. De focus ligt op het behoud van het groenonderhoud, het legen van de boven- en ondergrondse vuilcontainers en het maken en onderhouden van de groene verwijsborden op Texel.
- Detachering: de inzet is gestegen, onder andere door de start van een gezamenlijk schoonmaakproject met Noorderkwartier. Er wordt gewerkt met een poulesysteem waardoor medewerkers laagdrempelig kennis kunnen maken met schoonmaakwerk. Ook de inspanningen van de trajectcoaches zijn debet aan de stijging van het aantal extern geplaatste medewerkers.

Personele ontwikkelingen

Gedurende het gehele jaar heeft er scholing van het gehele werknemersbestand plaatsgevonden, deels door en deels ondersteund door Espeq, het opleidingsinstituut voor mbo-vakscholing. Deze scholing heeft zich gericht op algemene werknemersvaardigheden en veilig werken binnen De Bolder. Verder krijgen alle vorkheftruckchauffeurs en alle overige chauffeurs regelmatig bijscholing en is er aandacht voor de jaarlijkse herhalingstrainingen voor de bedrijfshulpverlening.

Ook de komende jaren zullen de medewerkers en hun direct leidinggevenden samen trachten op alle werksoorten een verbetering van het functioneren te ontwikkelen. Alle medewerkers worden uitgedaagd (naar draagkracht en vermogen) om in beweging te blijven en zo steeds dichterbij mogelijkheden voor (meer) regulier werken. Dit in nauwe samenwerking met de klantmanagers van het STT. Er wordt meer gedacht en gewerkt in trajecten en arrangementen waarin participatie, zorg en inkomensondersteuning per persoon en per situatie op elkaar worden afgestemd.

Daarnaast blijft De Bolder aansluiting zoeken bij de Texelse werkgevers om samen met hen te kijken hoe vraag en aanbod op de arbeidsmarkt dichterbij elkaar kunnen komen. Werkgevers realiseren zich dat ook zij aanpassingen moeten doen in de manier waarop zij met personele vraagstukken omgaan. Hierbij worden zij heel concreet ondersteund door de nieuwe trajectcoach extern.

Er zijn in 2017 veel voorbereidende gesprekken gevoerd met diverse maatschappelijke partners en werkgevers op Texel over de opzet van verschillende leer-werklijnen, daar hopen we in 2018 de vruchten van te gaan plukken.

Samenwerking met de gemeentelijke organisatie

In 2017 heeft De Bolder – naast de genoemde intensievere samenwerking met het STT – meer en meer initiatief genomen om nauwere samenwerking met de overige afdelingen van de gemeentelijke organisatie te bewerkstelligen. Bijvoorbeeld met de afdeling HRM zijn er concrete gezamenlijke stappen gezet in het vraagstuk over de invulling van het werkgeverschap voor participanten. Maar ook in kwesties op het gebied van inkoop en financiën weten we elkaar steeds makkelijker te vinden. Op het gebied van ICT is er een concreet voornemen – vanuit kosten- en efficiencyoverwegingen – om een deel van het ICT-systeem te integreren met die van de gemeente.

Arbeidsomstandigheden

De arbeidsomstandigheden van medewerkers is een van de belangrijkste aandachtspunten binnen de bedrijfsvoering van De Bolder. Juist bij medewerkers die kwetsbaar zijn in hun fysieke en/of psychische belastbaarheid luistert de manier waarop zij worden belast zeer nauw. Ook de consistente en deskundige instructie vanuit de werkleiding is enorm belangrijk. De geldende dagstructuur zorgt voor gegarandeerde 'vertredingstijd' tussen de blokken van seriematig werken door. Ook wisselen werknemers regelmatig van werkplek en van afdeling, het zogeheten rouleren. Bij (dreigende) uitval door overbelasting wordt werkplek-ondersteuning geboden door onze eigen arbeidsdeskundige. Sowieso heeft de nauwe samenwerking met de eigen bedrijfsarts en de eigen arbeidsdeskundige de focus op ziekteverzuimpreventie sterk vergroot. In 2017 zijn alle leidinggevenden geschoold om zich (meer) bewust te maken van de rol die zij hebben ten aanzien van voorkomen van ziekteverzuim. Er is zowel praktisch als beleidsmatig aandacht geweest voor gericht ondersteunen van de operationeel leidinggevenden in de begeleiding van de medewerkers op dit vlak.

De intensievere samenwerking tussen De Bolder en het STT heeft ook als positief effect dat wanneer medewerkers door andere niet-werkgerelateerde oorzaken uitvallen, eventuele ondersteuning in de privésfeer (bijvoorbeeld door inzet van begeleiding op het vlak van de WMO of anderszins) snel besproken kan worden. In 2017 heeft dit ook weer in een aantal concrete gevallen uitval van medewerkers door ziekte, als gevolg van psychische overbelasting in de privésfeer, kunnen voorkomen.

Financiële kansen en bedreigingen

- WSW-subsidie formatie in SE's
kans -/ € 50.000 tot +/ € 50.000
werkelijk € 0
Achteraf blijkt de toegekende formatie exact gelijk te zijn aan de begroting.
- WSW-subsidie bedrag per SE
kans -/ € 10.000 tot +/ € 50.000
werkelijk € 0
Achteraf blijkt de korting op het budget exact gelijk te zijn aan de begroting.
- Overige bedrijfskosten
kans -/ € 30.000
werkelijke kosten +/ € 17.000
Achteraf blijken de overige bedrijfskosten iets lager te zijn dan begroot.
- Opbrengst verkoop en productie
kans -/ € 50.000 tot +/ € 20.000
werkelijke opbrengst +/ € 11.000
Op basis van het dalende aantal werknemers was ook een dalende opbrengst begroot, wat door het nemen van allerlei maatregelen enigszins is meegevallen.
- Uitvoering Participatiewet
kans -/ € 30.000
werkelijk subsidieresultaat +/ € 22.000
De aantallen werknemers met loonkostensubsidie zijn lager dan begroot, maar het subsidieresultaat wordt vooral beïnvloed door het hogere aantal personen met een werkervaringsplaats.

Van de in de begroting opgenomen kansen en bedreigingen hebben enkele inderdaad tot hogere lasten en lagere opbrengsten geleid. In de halfjaarrapportage is het merendeel van deze posten echter goed ingeschat. Per saldo wijkt het totaalresultaat van De Bolder met € 35.000 echter niet veel af van de oorspronkelijk begrote € 28.000 en van de in de halfjaarrapportage opgenomen verwachting van € 70.000.

In de meerjarenraming van de Begroting 2017 is een verder dalend resultaat gepresenteerd, waardoor Werkbedrijf De Bolder vanaf 2018 op of rond het nulpunt zou belanden. In de Begroting 2018 is dezelfde tendens te zien, zij het met enige kanttekeningen. Zowel de afname van subsidies als de personele krimp

zullen gewoon doorgaan, met alle negatieve gevolgen van dien. Door de werkzaamheden voor de Participatiewet wordt dit echter zo goed als mogelijk gecompenseerd. Op basis van de bestemmingsreserve egalisatie rekeningresultaten, die uit de positieve resultaten van eerdere jaren is gevormd, is er voor enige jaren dekking voor toekomstige verliezen beschikbaar. Er is daardoor voldoende tijd ingebouwd om maatregelen te nemen teneinde weer een sluitende begroting te krijgen.

Programmaverantwoording Werkbedrijf De Bolder x € 1.000

	Realisatie 2017	Realisatie 2016
Totaal baten	4.363	4.461
Totaal lasten	4.405	4.431
Onttrekking aan reserves	<u>77</u>	<u>90</u>
Gerealiseerde resultaat	35	120

Tot slot

In 2017 is het mij steeds duidelijker geworden hoe de ingewikkelde opdracht van De Bolder er eigenlijk precies uitziet. Het wordt ook steeds duidelijker welke cruciale rol daarbij gespeeld wordt door haar medewerkers. Binnen zeer korte tijd hebben we veel veranderingen willen én moeten doorvoeren, dat vraagt soms veel van medewerkers. Het is mooi om te zien dat door voortdurende intensieve onderlinge communicatie het iedereen steeds helder voor ogen staat waarom we doen wat we doen. En dat bovenal heel helder blijft **voor wie** we het doen. De Bolder is er voor de inwoner van Texel die het niet op eigen houtje lukt om een volwaardige plek in de Texelse samenleving in te nemen. Ondanks dat het economisch best goed gaat op het eiland staan er toch nog relatief veel Texelaars langs de zijlijn die wel heel graag willen meedoen. Zij verdienen onze blijvende steun, in welke vorm dan ook! Een eigen leer- en werkbedrijf binnen een gemeenschap zoals die van Texel is inmiddels uniek in Nederland en dat is iets om heel zuinig op te zijn!

Al mijn medewerkers en ikzelf zijn bijzonder trots op De Bolder. We zijn ons dagelijks bewust van de zware taak die de raad en het college ons heeft opgedragen en we zullen er alles aan doen om aan alle verwachtingen te blijven voldoen. Wij voelen daarbij van diezelfde raad en het college de steun en het vertrouwen en daar zijn wij zeer dankbaar voor. Ook in **2018**, overigens **het 60ste bestaansjaar van De Bolder (!)**, kunt u weer rekenen op onze resultaatgerichte inzet en volhardendheid.

Texel, 23 maart 2018

Jacco Mokveld,
directeur

PARAGRAFEN

PARAGRAFEN

Paragraaf A: Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Het weerstandsvermogen van Werkbedrijf De Bolder is het vermogen om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde de bedrijfsvoering zonder directe externe hulp veilig te stellen. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de middelen waarover Werkbedrijf De Bolder beschikt / kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen is een indicatie voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van Werkbedrijf De Bolder.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit van Werkbedrijf De Bolder bestaat uit de algemene reserve en de stille reserves. Stille reserves zijn de meerwaarden van activa die laag of tegen nul zijn gewaardeerd en verkoopbaar zijn indien men dat zou willen.

De algemene reserve bedraagt eind 2017 € 360.000. De gebouwen zijn in 2014 getaxeerd op een mogelijke verkoopopbrengst van € 4.135.000. Hier tegenover staan een WOZ-waarde begin 2016 van € 3.559.000 en een boekwaarde eind 2017 van € 1.654.000.

Zonder stagnatie van de bedrijfsvoering te veroorzaken zijn er volgens bovenstaande definitie geen stille reserves. Uiteraard kan een stille reserve alleen worden geëffectueerd bij een gerealiseerde verkoop. Dit is afhankelijk van de markt.

Onderdeel van het eigen vermogen van Werkbedrijf De Bolder zijn de verschillende bestemmingsreserves. Deze reserves zijn onderverdeeld in investeringsreserves, kostenreserves en risicoreserves. Het totaal van de risicoreserves bedraagt eind 2017 € 629.000. Net als de algemene reserve zijn deze risicoreserves bestemd voor toekomstige risico's.

Inventarisatie van risico's

Per 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Deze Participatiewet behelst de hervorming van de WSW, de WWB en de Wajong, gecombineerd met een bezuinigingsopdracht voor de komende jaren.

De instroom in de WSW is per 1 januari 2015 volledig gestopt. Voor iedereen die op 31 december 2014 in dienst was in de WSW blijven de rechten gewaarborgd. Door natuurlijk verloop met een volledige instroomstop is het aantal werknemers in de WSW in 2015/2016/2017 met 22 personen gedaald tot 124 personen.

De gemeente Texel heeft besloten de Participatiewet grotendeels zelf te gaan uitvoeren. Hierin zal voor alles wat met gesubsidieerd werk te maken heeft het Werkbedrijf De Bolder worden ingeschakeld. Na een voorzichtige start in 2016 met 3 werknemers zijn er in 2017 weer 7 nieuwe werknemers ingestroomd.

In februari 2016 heeft het college van B&W besloten om de taakvelden van Werkbedrijf De Bolder en het Sociaal Domein van de gemeente Texel gefaseerd te integreren en onder te brengen bij Werkbedrijf De Bolder. Daarna heeft het college in november 2017 een besluit genomen over de organisatievorm van de nieuwe Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein (USD). Deze USD komt tot stand door een samenvoeging van het Sociaal Team van de gemeente en het Werkbedrijf De Bolder. De directeur van De Bolder heeft de opdracht gekregen een implementatieplan voor deze samenvoeging op te stellen. Deze ingrijpende keuze heeft gevolgen voor Werkbedrijf De Bolder, wat voor het productiebedrijf financieel zowel positief als negatief kan uitwerken. Het risico bestaat hierin dat met de verbreding van de basis van Werkbedrijf De Bolder het gevaar bestaat dat de focus op het productiebedrijf hierdoor lager kan worden. Door de goede productieresultaten van de laatste jaren bestaat het risico dat in de volgende jaren minder aandacht zal uitgaan naar het behoud van de efficiëntie in het productieproces en het in stand houden van de goede relatie met opdrachtgevers.

Het zal voor de SW-bedrijven en ook voor Werkbedrijf De Bolder een uitdaging worden om de WSW met de krimpende beschikbare middelen te blijven uitvoeren en om vorm te geven aan de uitvoering van de Participatiewet, binnen de daarvoor beschikbare budgetten. Dit vraagt aanpassingen in de bedrijfsvoering en de kostenstructuur. De steeds zwakker wordende samenhang van de doelgroep heeft negatieve gevolgen voor de productiemogelijkheden van de werknemers en versterkt dit proces nog eens. Dit kan ook betekenen dat in de toekomst afdelingen gaan inkrimpen waardoor machines buiten gebruik zullen worden gesteld, met als gevolg dat die machines moeten worden afgeboekt. Met de krimpende budgetten bestaat ook het risico dat het niet direct lukt om de vaste lasten in gelijke mate te laten dalen.

In de vastgestelde begroting 2018 van Werkbedrijf De Bolder is een meerjarenprognose opgenomen waarin gepresenteerd wordt dat de te realiseren resultaten jaarlijks zullen gaan dalen en naar de verwachting van dit moment, ondanks voorgenomen maatregelen, ook negatief zullen gaan worden.

Voor de dekking van deze toekomstige negatieve resultaten is een bestemmingsreserve gevormd. Dekking van de negatieve resultaten kan dan in eerste instantie uit deze reserve plaatsvinden. Er is daarmee voldoende tijd beschikbaar om maatregelen te nemen teneinde een oplossing voor deze problematiek te realiseren. Uit de winstbestemmingen 2014/2015/2016 hebben stortingen in deze reserve plaatsgevonden.

De vennootschapsbelasting is vanaf 2016 ook van toepassing voor overheidsondernemingen. Die moeten zelf nagaan voor welke activiteiten ze belastingplichtig zijn. De huidige analyse geeft aan dat Werkbedrijf De Bolder als onderdeel van de gemeente niet belastingplichtig is voor de activiteiten in het kader van de WSW en de Participatiewet.

De belastingdienst heeft in de oplegnotitie afbakeningsschema aangegeven dat ongelabelde bijdragen aan de algemene middelen verkregen van de Rijksoverheid (Gemeentefonds en Provinciefonds) opbrengsten zijn die buiten beschouwing blijven. Aangezien De Bolder geen zelfstandige entiteit is en (ook voor de VPB) volledig wordt samengevoegd met de

gehele gemeente, worden de door de gemeente door de eigen organisatie bestede gelden voor de uitvoering van de WSW en de Participatiewet niet gezien als inkomsten voor de beoordeling of er structurele overschotten worden behaald. Er is dan geen sprake van een onderneming. Het risico bestaat dat de belastingdienst deze analyse niet onderschrijft en wel een aangifte VPB verwacht.

Omdat Werkbedrijf De Bolder een productie- en bemiddelingsbedrijf is dat op diverse markten opereert, worden er hierdoor ondernemersrisico's gelopen. Door de spreiding over diverse product markt combinaties (PMC's) en spreiding van afnemers wordt getracht dit risico beheersbaar te houden. De productie van ondervloeren is in de loop der jaren echter een grotere rol gaan spelen en beslaat thans ruim 40% van de totale productie. Er bestaat natuurlijk altijd het risico dat een bepaalde deelmarkt niet meer rendabel kan worden uitgevoerd of een bepaalde afnemer besluit naar een andere leverancier te gaan, maar dit kan worden opgevangen door een verschuiving naar een van de andere PMC's. De betrokken werknemers zullen niet worden ontslagen, maar er moeten aanvullende vervangende rendabele werkzaamheden worden gevonden.

Vanuit het productiebedrijf zijn er geen lopende claims met een substantieel financieel belang bekend. Risico's die volgen uit de normale bedrijfsvoering van Werkbedrijf De Bolder zijn afgedekt door verzekeringen of er zijn voorzieningen voor getroffen.

Beleid

De algemene reserve is een algemene buffer voor het opvangen van tegenvallers en bedraagt eind 2017 € 360.000, dat is ruim 8% van de totale bedrijfslasten. Als wordt gekeken naar de bedrijfslasten zonder loonkosten WSW en Participatiewet, want daarvoor wordt subsidie ontvangen, dan bedraagt de algemene reserve 22% van deze bedrijfslasten. Het beleid van Werkbedrijf De Bolder is om een sluitende begroting te presenteren, zodat de algemene reserve niet hoeft te worden aangesproken. Als er dan onverwachte tegenvallers ontstaan, zodat er een negatief resultaat moet worden gepresenteerd, dan is een algemene reserve van 22% van deze bedrijfslasten een verantwoorde buffer.

Daarnaast is er uit de winstbestemmingen 2014/2015/2016 in totaal € 334.000 gestort in de reserve egalisatie rekening-resultaten. Ook deze reserve is gevormd voor de dekking van negatieve rekeningresultaten.

Kengetallen volgens art. 11 BBV:

Jaarverslag 2017 Kengetallen	Verloop van de kengetallen		
	Verslag 2017	Begroting 2017	Verslag 2016
netto schuldquote	- 5.498	-	8.040
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	- 1.524	-	2.573
solvabiliteitsratio	36	-	36
structurele exploitatieruimte	- 417	- 823	507

Betekenis kengetallen:

Netto schuldquote – dit weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen – idem maar dan gecorrigeerd voor de uitgeleende gelden.

Solvabiliteitsratio – dit geeft inzicht in de mate waarin een gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte – in hoeverre is een gemeente in staat de structurele lasten te voldoen uit de structurele baten.

De opname van bovenstaande kengetallen is verplicht volgens art 11. BBV vanaf de jaarrekening 2015. De betreffende cijfers van Werkbedrijf De Bolder worden geconsolideerd in de jaarrekening van de gemeente Texel. Voor een toelichting wordt verwezen naar de kengetallen van de gemeente Texel met de betreffende toelichting.

Paragraaf B: Onderhoud kapitaalgoederen

Werkbedrijf De Bolder heeft geen voorziening voor groot onderhoud van de gebouwen. De reden hiervoor is dat de samenstelling van de gebouwen zo divers is dat de normale onderhoudskosten, inclusief groot onderhoud, een gelijkmatig verloop in de tijd geven. Onderhoud wordt naar behoefte uitgevoerd, afhankelijk van de noodzaak van het betreffende onderhoud en afhankelijk van de financiële middelen van dat moment.

Om het ontbreken van een voorziening op de lange termijn te compenseren is uit de winstbestemming van 2013 een bestemmingsreserve gevormd voor groot onderhoud aan gebouwen en installaties. In de periode na 2020, als er minder subsidie voor gesubsidieerde arbeid beschikbaar zal zijn en de gebouwen en installaties mogelijk meer onderhoud zullen gaan vragen, zal er behoefte zijn aan extra financiering van dit onderhoud.

In 2017 zijn de volgende grotere zaken aangepakt:

- Naar aanleiding van een controle op brandveilig gebruik zijn er diverse aanpassingen aan de gebouwen en installaties uitgevoerd.
- Vervanging van een groot deel van de zonwering.
- Vervanging van een aantal golfplaten, voordat er nieuwe zonnepanelen zijn geïnstalleerd.
- Schilderwerk van een deel van de gebouwen.

Paragraaf C: Financiering

Conform het treasury-statuuat van de gemeente Texel en de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) dient in de jaarrekening verantwoording over het gevoerde treasury-beleid te worden afgelegd. Deze verantwoording vindt niet plaats in de jaarrekening van Werkbedrijf De Bolder, maar in die van de gemeente Texel.

Paragraaf D: Bedrijfsvoering

Voor een verantwoording over de bedrijfsvoering van Werkbedrijf De Bolder verwijs ik u naar het algemene gedeelte van het jaarverslag.

Paragraaf E: Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaat- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin Werkbedrijf De Bolder een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Volgens deze definitie heeft Werkbedrijf De Bolder geen verbonden partijen.

JAARREKENING

JAARREKENING

BALANS PER 31 DECEMBER 2017 (x € 1.000)

Activa	2017	2016	Passiva	2017	2016
Vaste activa			Vaste passiva		
Materiële vaste activa			Eigen vermogen		
Investerings met een economisch nut	2.112	2.231	Algemene reserve	360	360
Financiële vaste activa			Bestemmingsreserves	1.184	1.141
Leningen aan			Gerealiseerde resultaat	<u>35</u>	<u>120</u>
Openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	1.669	1.640	Totaal eigen vermogen	1.579	1.621
Vlottende activa			Voorzieningen		
Voorraden			Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	90	19
Grond- en hulpstoffen	165	172	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
Gereed product en handelsgoederen	<u>48</u>	<u>9</u>	Onderhandse leningen van Openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	2.112	2.231
Totaal voorraden	213	181	Vlottende passiva		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar			Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	53	67	Overige schulden	190	322
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	0	0	Overlopende passiva		
Rekening-courantverhoudingen met niet- financiële instellingen	11	13	Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume		
Overige vorderingen	<u>294</u>	<u>260</u>		<u>501</u>	<u>251</u>
Totaal uitzettingen	358	340	Totaal	<u>4.472</u>	<u>4.444</u>
Liquide middelen					
Kassaldi	0	0			
Banksaldi	<u>0</u>	<u>2</u>			
Totaal liquide middelen	0	2			
Overlopende activa					
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	<u>120</u>	<u>50</u>			
Totaal	<u>4.472</u>	<u>4.444</u>			

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING (x € 1.000)

Omschrijving	Realisatie 2017		Begroting 2017 na wijziging		Begroting 2017 voor wijziging		Realisatie 2016	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Subsidieresultaat								
<i>WSW</i>								
Lonen en pers.kosten WSW	2.677		2.608		2.594		2.777	
Gemeentelijke bijdragen WSW	<u>2.580</u>		<u>2.580</u>		<u>2.495</u>		<u>2.744</u>	
Subsidieresultaat WSW	97		28		99		33	
<i>Participatiewet</i>								
Lonen en pers.kosten P-wet	78		150		92		16	
Gemeentelijke bijdragen P-wet	<u>152</u>		<u>202</u>		<u>102</u>		<u>29</u>	
Subsidieresultaat Participatiewet	74		52		10		13	
★ Totaal subsidieresultaat	23		24		89		20	
Bedrijfsopbrengsten								
Opbrengst verkoop en productie		1.631		1.620		1.550		1.688
Afschrijving vaste activa tbv productie	118		121		121		116	
Overige bedrijfskosten tbv productie	<u>191</u>		<u>174</u>		<u>149</u>		<u>212</u>	
Bedrijfslasten tbv productie	309		295		270		328	
★ Totaal bedrijfsopbrengsten		1.322		1.325		1.280		1.360
Bedrijfsvoering								
Salariskosten ambtelijk personeel	840		850		783		825	
Afschrijving vaste activa algemeen	61		61		65		57	
Overige bedrijfskosten	<u>431</u>		<u>448</u>		<u>356</u>		<u>415</u>	
★ Totaal kosten bedrijfsvoering	1.332		1.359		1.204		1.297	
★ Bedrijfsresultaat	33		10		13		43	
Financiële baten en lasten	<u>9</u>		<u>3</u>		<u>22</u>		<u>13</u>	
★ Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	42		13		35		30	
Onttrekking/toevoeging aan reserves		<u>77</u>		<u>83</u>		<u>63</u>		<u>90</u>
★ Gerealiseerde resultaat		35		70		28		120

Het negatieve bedrijfsresultaat van € 42.000 is het resultaat wat Werkbedrijf De Bolder heeft behaald uit de normale bedrijfsvoering. Daarnaast zijn er uit de voordelige bedrijfsresultaten van vorige jaren door de raad bestemmingsreserves gevormd voor de dekking van vooraf bepaalde uitgaven. Voor deze dekking valt dit jaar € 77.000 vrij, zodat nu totaal € 35.000 een nieuwe bestemming kan krijgen.

GRONDSLAGEN VAN DE FINANCIËLE VERSLAGLEGGING

ALGEMENE GRONDSLAGEN.

Onderstaande grondslagen, waarop de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling is gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening voldoet aan het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening van Werkbedrijf De Bolder is meer gedetailleerd dan het BBV voorschrijft. Werkbedrijf De Bolder heeft hier bewust voor gekozen ter vergroting van het sturingsmechanisme van de directie en de verantwoordingsbehoefte van de gemeente Texel.

De waardering van de activa en de passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders vermeld worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vennootschapsbelasting.

De vennootschapsbelasting is vanaf 2016 ook van toepassing voor overheidsondernemingen. De huidige analyse geeft aan dat Werkbedrijf De Bolder als onderdeel van de gemeente niet belastingplichtig is voor de activiteiten in het kader van de WSW en de Participatiewet. Dit wordt toegelicht bij de niet in de balans opgenomen verplichtingen.

BALANS.

Materiële vaste activa.

De waardering van de vaste activa is gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermindert met de over dit bedrag berekende lineaire afschrijvingen.

Het afschrijvingspercentage is, rekening houdend met het BBV, afhankelijk van de soort investering en de geschatte levensduur, waarbij een activeringsgrens van € 10.000 wordt aangehouden. Op grond wordt niet afgeschreven.

Gronden en terreinen	n.v.t.
Bedrijfsgebouwen	40 jaar
Bedrijfsgebouwen techn.installaties	10 jaar
Machines, apparaten en installaties	5/10 jaar
Transportmiddelen, landbouwtractoren en aanhangwagens	10 jaar
Personenauto's en bedrijfsauto's	7 jaar
Hard- en software ICT	5 jaar

Financiële vaste activa.

De financiële vaste activa betreft alleen een lening aan de gemeente Texel ter hoogte van de reserves en voorzieningen van Werkbedrijf De Bolder. Deze worden opgenomen tegen de nominale waarde.

Voorraden.

De grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen vaste verrekenneprijzen, gebaseerd op de gemiddelde inkoopprijs. Verschillen tussen vaste verrekenneprijs en feitelijke inkoopprijs worden als bedrijfsresultaat verantwoord. Incourante voorraden zijn afgewaardeerd tot marktwaarde. De goederen in bewerking en het gereed product worden gewaardeerd tegen de grondstoffenprijs, wat tot gevolg heeft dat de gerealiseerde opbrengst pas als opbrengst wordt genomen bij verkoop van het product. In afwijking hiervan wordt reeds meegenomen als gerealiseerde opbrengst 75% van de toegevoegde waarde van de voorraad vloerplaten. Deze voorraden zijn al verkocht, maar nog niet afgeleverd.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.

De uitzettingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, waarbij een voorziening is getroffen voor debiteurenrisico's voor posten ouder dan 3 maanden.

Liquide middelen.

Deze worden tegen nominale waarde opgenomen.

Overlopende activa.

Deze worden tegen nominale waarde opgenomen.

Eigen vermogen.

De algemene reserve dient als algehele buffer om toekomstige tegenvallers te kunnen opvangen.

Aan de bestemmingsreserves is door het bestuur een specifieke bestemming gegeven.

Aan het gerealiseerde resultaat van het begrotingsjaar zal door het bestuur een bestemming worden gegeven.

Voorzieningen.

De voorzieningen worden tegen de nominale waarde van de verwachte verplichtingen opgenomen.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

De materiële vaste activa wordt gefinancierd door een lening van de gemeente Texel. Het gehanteerde rentepercentage is het percentage van het jaar waarin de investering is geactiveerd. De aflossing is gelijk aan de afschrijvingen van de activa, verhoogd met de boekwaarde van de desinvesteringen.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.

Deze worden tegen nominale waarde opgenomen.

Overlopende passiva.

Deze worden tegen nominale waarde opgenomen.

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING.

Lonen en pers.kosten WSW.

Hierop worden de loonkosten inclusief personeelskosten verantwoord van het WSW-personeel.

Gemeentelijke bijdragen WSW.

Dit betreft de van de gemeente ontvangen subsidie voor de uitvoering van de WSW.

Lonen en pers.kosten P-wet.

Hierop worden de loonkosten inclusief personeelskosten verantwoord van werknemers vanuit de Participatiewet.

Gemeentelijke bijdragen P-wet.

Dit betreft de van de gemeente ontvangen subsidie voor de uitvoering van de Participatiewet.

Opbrengst verkoop en productie.

De opbrengst is de omzet vermindert met de kosten voor grond- en hulpstoffen. De omzet is de opbrengst van aan derden geleverde goederen en diensten exclusief over de omzet geheven belastingen.

Afschrijving vaste activa tbv productie.

Dit betreft de afschrijvingskosten van de materiële vaste activa, die worden gebruikt voor het realiseren van de productie.

Overige bedrijfskosten tbv productie.

Onder deze post staan alle overige bedrijfskosten, die rechtstreeks ten laste van de productie worden gebracht.

Salariskosten ambtelijk personeel.

Hierop worden de salariskosten inclusief personeelskosten van het ambtelijk personeel verantwoord.

Afschrijving vaste activa algemeen.

Dit betreft de afschrijvingskosten van de materiële vaste activa die niet direct voor de productie worden gebruikt.

Overige bedrijfskosten.

Onder deze post staan alle overige bedrijfskosten opgenomen, berekend op basis van historische kosten.

Financiële baten en lasten.

De financiële baten en lasten bestaan uit ontvangen rentebaten en betaalde rentelasten.

Onttrekking/toevoeging aan reserves.

Hieronder zijn begrepen de onttrekkingen uit en toevoegingen aan de verschillende bestemmingsreserves.

Gerealiseerde resultaat.

Het voorstel voor de resultaatbestemming wordt separaat aangeboden. Het risico voor exploitatieverliezen ligt bij de gemeente Texel.

TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

Vaste activa

<u>Materiële vaste activa</u> x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2016	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	512	-	-	-	-	512
Bedrijfsgebouwen	1.209	-	-	67	-	1.142
Vervoermiddelen	65	-	-	18	-	47
Machines, apparaten en installaties	445	66	6	94	-	411
Totaal	2.231	66	6	179	-	2.112

De materiële vaste activa betreffen uitsluitend activa met een economisch nut. De gebouwen, machines, inventarissen en goederen zijn op basis van een onafhankelijke taxatie voor een nieuwwaarde van € 11.884.000 verzekerd tegen brand- en stormschade. Deze taxatiewaarde wordt jaarlijks geïndexeerd en is aanzienlijk hoger dan de boekwaarde.

Investeringen 2017:	bedrag x € 1.000	datum goedkeuring B&W
Afvalwaterscheider (deel)	15	26-04-2016
Zuiginstallatie afvalbakken (restant)	18	26-04-2016
Wasmachine	32	14-03-2017

De nog lopende kredieten betreffen:

Afvalwaterscheider (restant)	4	26-04-2016
Lijmwals	20	19-12-2017

Het door de raad goedgekeurde investeringsplan 2017 van € 100.000 is voor € 55.000 ingevuld.

<u>Financiële vaste activa</u> x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2016	Investe- ringen	Desinves- teringen	Aflos- singen	Boekwaarde 31-12-2017
Lening aan de gemeente Texel	1.640	125	-	96	1.669

De lening betreft de bij de gemeente Texel belegde reserves en voorzieningen.

		x € 1.000	
<u>Vlottende activa</u>		2017	2016
<u>Voorraden</u>	Grond- en hulpstoffen	165	172
	Gereed product en handelsgoederen	48	9
	Totaal voorraden	213	181
	Omloopsnelheid voorraden (per jaar)		
	Grond- en hulpstoffen	7,5	6,8
<u>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</u>			
Vorderingen op openbare lichamen	Gemeente Texel	53	67
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	Uitzettingen	0	0

Het drempelbedrag voor schatkistbankieren is voor Werkbedrijf De Bolder € 250.000

<u>Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren</u> x € 1.000	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden	2	1	1	1
Ruimte onder het drempelbedrag	248	249	249	249

TOELICHTING OP DE BALANS

x € 1.000

		2017	2016
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen			
	Banksaldo BNG via gemeente Texel	<u>11</u>	<u>13</u>
	Totaal rekening-courant	<u>11</u>	<u>13</u>
Overige vorderingen			
	Handelsdebiteuren	294	260
	Voorziening dubieuze debiteuren	<u>0</u>	<u>0</u>
	Totaal uitzettingen	<u>294</u>	<u>260</u>
	Handelsdebiteuren ouder dan 3 maanden (x € 1.000)	0	0
	Voor de verwachte oninbaarheid van vorderingen op debiteuren heeft eind 2017 geen voorziening gevormd te worden.		
<u>Liquide middelen</u>			
Kassaldi	Kassaldi	<u>0</u>	<u>0</u>
Banksaldi	Banksaldi	<u>0</u>	<u>2</u>
<u>Overlopende activa</u>			
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen			
	Vooruitbetaalde kosten	54	50
	Nog te ontvangen bedragen	<u>66</u>	<u>0</u>
	Totaal overlopende activa	<u>120</u>	<u>50</u>

In 2017 is een nieuwe subsidie ingesteld voor het verlagen van de werkgeverslasten van werknemers met een laag inkomen, het lage inkomensvoordeel LIV. De uitbetaling van de subsidie 2017 zal in het najaar 2018 plaatsvinden, zodat hiervoor een vordering is opgenomen van € 64.000

PASSIVA

Vaste passiva

Reserves x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2016	Bestemming resultaat 2016	Toevoeging	Onttrekking	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2017
Algemene reserve	360	-	-	-	-	360
Investeringsreserves:						
Reserve investeringen	220	-	47	-	51	216
Reserve cofinanc. transitiekst. P-wet	131	-	-	-	14	117
Kostenreserves:						
Reserve groot onderhoud gebouwen	106	-	-	47	-	59
Reserve transitiekosten ambt.pers.	4	-	-	4	-	-
Reserve speciale trajecten P-wet	168	-	-	5	-	163
Reserve aanp. brandveiligheid	-	40	-	40	-	-
Risicoreserves:						
Reserve financiering formatieplaatsen	258	-	37	-	-	295
Reserve egalisatie rekeningresultaten	254	80	-	-	-	334
Gerealiseerde resultaten:						
Gerealiseerde resultaat 2016	120	- 120	-	-	-	-
Gerealiseerde resultaat 2017	-	-	35	-	-	35
Totaal	1.621	0	119	96	65	1.579

Van het gerealiseerde resultaat van 2016 van € 120.000 is € 80.000 toegevoegd aan de reserve egalisatie rekening-resultaten en € 40.000 aan de reserve aanpassingen brandveiligheid.

Algemene reserve: De algemene reserve is bestemd als algemene buffer voor Werkbedrijf De Bolder om te voorkomen, dat bij incidentele financiële problemen in de bedrijfsvoering er een beroep moet worden gedaan op de gemeentelijke begroting. De algemene reserve bedraagt eind 2017 ruim 8% van de totale jaarlijkse bedrijfslasten. Als bedrijf dat financieel voor bijna 40% afhankelijk is van bedrijfsmatige ontwikkelingen die positief, maar ook negatief kunnen fluctueren, is een reserve van 8% betrekkelijk gering. Als wordt gekeken naar de bedrijfslasten zonder loonkosten WSW en Participatiewet, want daarvoor wordt subsidie ontvangen, dan bedraagt de algemene reserve 22% van deze bedrijfslasten.

Bestemmingsreserves, bestaande uit:

Investeringsreserves:

Reserve investeringen: Bij investeringen ten behoeve van de productie vindt steeds de afweging plaats of een investering wel rendabel is. Investerings ten behoeve van de productie binnen een SW-bedrijf zijn in principe nooit voor 100% rendabel, maar veelal voor 30% tot 50%. Om passend werk te kunnen bieden wordt er soms toch besloten tot een investering waarvan van tevoren bekend is dat hij slechts in geringe mate bijdraagt aan de opbrengst uit productie. De afschrijvingslasten van de betreffende investeringen worden afgedekt uit deze reserve, waardoor de totale afschrijvingslasten van het hele bedrijf beperkt blijven tot commercieel verantwoorde hoogte.

Reserve cofinanciering transitiekosten Participatiewet: De rijksoverheid heeft een transitiebudget van landelijk € 30 miljoen beschikbaar gesteld voor het financieren van de kosten om de SW-bedrijven om te vormen van uitvoerders van de WSW naar uitvoerders van de Participatiewet. Een voorwaarde hierbij was dat de bedrijven zelf minimaal 50% aan cofinanciering bijdroegen. De voor Texel toegekende subsidie bedroeg € 39.000, wat voor € 30.000 is gebruikt voor de gedeeltelijke financiering van enkele investeringen. Uit de winstbestemmingen van 2014 en 2015 zijn bedragen toegevoegd aan deze reserve voor de financiering van de goedgekeurde plannen. De afschrijvingslasten van de betreffende investeringen worden gedekt uit deze reserve.

Kostenreserves:

Reserve groot onderhoud gebouwen: Uit de winstbestemming van 2013 is een bestemmingsreserve gevormd voor groot onderhoud aan gebouwen en installaties. Een aantal jaren terug is besloten om de voorziening groot onderhoud op te heffen, maar in de periode na 2020, als er minder subsidie voor gesubsidieerde arbeid beschikbaar zal zijn en de gebouwen en installaties meer onderhoud zullen gaan vragen, zal er behoefte zijn aan financiering van dit onderhoud. Uit de winstbestemming 2014 is een bedrag aan deze reserve toegevoegd voor de vervanging van verouderde verwarmingsketels. Omdat deze vervanging achteraf als een investering is bestempeld is deze storting weer overgeboekt naar de reserve investeringen.

Reserve transitiekosten ambtelijk personeel: Uit de winstbestemming van 2013 is een bestemmingsreserve gevormd om te onderzoeken hoe de ambtelijke personele bezetting van Werkbedrijf De Bolder er voor de toekomst uit moet komen te zien en in hoeverre de bestaande ambtelijke bezetting binnen dit toekomstbeeld kan worden ingepast. Het restant van deze reserve is besteed in 2017.

Reserve speciale trajecten Participatiewet: Uit de winstbestemming van 2015 is een bestemmingsreserve gevormd voor het ontwikkelen van speciale trajecten voor die doelgroepen van de Participatiewet waarvoor in de toekomst extra zorg nodig zal zijn zoals voor de Wajongers en oudere werkzoekenden. In 2017 is deze reserve gebruikt voor de dekking van een deel van de salariskosten van een productiemedewerker uit de doelgroep, die niet valt binnen de regels van de Participatiewet.

TOELICHTING OP DE BALANS

x € 1.000

2017 **2016**

Reserve aanpassingen brandveiligheid: Uit de winstbestemming van 2016 is een bestemmingsreserve van € 40.000 gevormd ter dekking van kosten van aanpassingen gebouwen, noodzakelijk gebleken na een controle op brandveilig gebruik. De aanpassingen zijn in 2017 afgerond.

Risicoreserves:

Reserve financiering formatieplaatsen: Een deel van de voordelige resultaten is in het verleden bestemd voor de financiering van boventallige formatieplaatsen.

Door de invoering van de Participatiewet zal naar verwachting het aantal gesubsidieerde formatieplaatsen in de WSW sterk dalen, wat mogelijk niet volledig door natuurlijk verloop kan worden opgevangen. Voor positieve en negatieve fluctuaties in dit personeelsbestand wordt deze bestemmingsreserve als buffer gebruikt.

Reserve egalisatie rekeningresultaten: In de meerjarenraming wordt een dalend rekeningresultaat voorzien, die ook onder nul zal dalen. Dekking van de negatieve resultaten kan uit deze bestemmingsreserve plaatsvinden. Er wordt dan voldoende tijd ingebouwd om maatregelen te nemen teneinde weer een sluitende begroting te krijgen. Uit de winstbestemmingen 2014 t/m 2016 is een gedeelte van het voordelig resultaat in deze reserve gestort.

<u>Voorzieningen</u>	Saldo per 1 januari	19	4
	Toevoegingen	90	19
	Onttrekkingen	<u>19</u>	<u>4</u>
	Saldo per 31 december	<u>90</u>	<u>19</u>

Het verloop van de voorzieningen is als volgt:

Voorziening x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2016	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2017
Voorziening transitievergoedingen	<u>19</u>	<u>90</u>	-	<u>19</u>	<u>90</u>
Totaal	<u>19</u>	<u>90</u>	<u>-</u>	<u>19</u>	<u>90</u>

Voorziening transitievergoedingen: Met de invoering van de Wet werk en zekerheid hebben werknemers vanaf juli 2015 bij ontslag recht op een transitievergoeding. Deze transitievergoeding is ook van toepassing bij ontslag na 2 jaar ziekte, waarbij geen uitzondering is gemaakt voor de speciale doelgroep WSW-werknemers. Voor de in 2018 te verwachten uitkeringen bij ontslag na langdurige ziekte is een voorziening gevormd.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Onderhandse leningen van

Openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden

Gemeente Texel		
Saldo per 1 januari	2.231	2.132
Nieuwe leningen	66	274
Aflossingen	<u>- 185</u>	<u>- 175</u>
Saldo per 31 december	<u>2.112</u>	<u>2.231</u>

De leningen worden verstrekt door de gemeente Texel, waarvoor een rente is betaald van € 89.000. De aflossingsverplichting voor 2018 is volgens de begroting € 182.000.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Overige schulden	Crediteuren	169	153
	Belastingdienst	16	29
	Ministerie van SZW	0	136
	Overige schulden	<u>5</u>	<u>4</u>
	Totaal overige schulden	<u>190</u>	<u>322</u>

De jaren tot en met 2014 zijn inmiddels door het ministerie van SZW afgewikkeld.

TOELICHTING OP DE BALANS

x € 1.000

2017 2016

Overlopende passiva

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

Nog te betalen bedragen	79	100
Rekening-courant gemeente Texel	266	151
Nog te verrekenen gemeente Texel	<u>156</u>	<u>0</u>
Totaal overlopende passiva	<u>501</u>	<u>251</u>

Eindejaar worden de lopende investeringen en reserves vanuit rekening-courant weer verrekend met de gemeente. De nog te verrekenen bedragen betreffen dit jaar geen vordering maar een schuld wegens een lager jaarresultaat en lagere voorgefinancierde investeringen.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN VERPLICHTINGEN

Vakantiedagen etc.

In de balans zijn wegens een verbod in de BBV niet de verplichtingen opgenomen van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Dit betreft vakantiegelden en vakantiedagen.

De vennootschapsbelasting is vanaf 2016 ook van toepassing voor overheidsondernemingen. Die moeten zelf na gaan voor welke activiteiten ze belastingplichtig zijn. Onze eigen analyse geeft aan dat Werkbedrijf De Bolder als onderdeel van de gemeente niet belastingplichtig is voor de activiteiten in het kader van de WSW en de Participatiewet. De belastingdienst heeft in de oplegnotitie afbakeningsschema aangegeven dat ongelabelde bijdragen aan de algemene middelen verkregen van de Rijksoverheid (Gemeentefonds en Provinciefonds) opbrengsten zijn die buiten beschouwing blijven. Aangezien De Bolder geen zelfstandige entiteit is en (ook voor de VPB) volledig wordt samen-gevoegd met de gehele gemeente, worden de door de gemeente door de eigen organisatie bestede gelden voor de uitvoering van de WSW en de Participatiewet niet gezien als inkomsten voor de beoordeling of er structurele overschotten worden behaald. Er is dan geen sprake van een onderneming. Het risico bestaat dat de belastingdienst deze analyse niet onderschrijft en wel een aangifte VPB verwacht.

BEGROTINGSRECHTMATIGHEID

Werkbedrijf De Bolder heeft als productiebedrijf een begroting te realiseren, die vastgesteld is door de gemeenteraad, maar die beïnvloed wordt door marktomstandigheden. In een directiestatuut zijn de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de directeur vastgelegd.

Vast onderdeel van het beleid van Werkbedrijf De Bolder is om lasten zoveel mogelijk niet naar de toekomst door te schuiven, maar direct als lasten te nemen, gezien de onzekerheid van het werken op een commerciële markt en de toenemende onzekerheid over de financierbaarheid van de sociale werkvoorziening door gemeenten in de toekomst. Dit beleid is door de raad opnieuw bevestigd bij het vaststellen van de begroting.

De begroting van 2017 is vastgesteld met een voordelig saldo van € 28.000, wat in de halfjaarrapportage is verhoogd naar € 70.000. Deze halfjaarrapportage is gebruikt om de diverse begrotingsposten aan te passen aan de verwachting van dat moment. De diverse afzonderlijke begrotingsposten hebben zich daarna verder ontwikkeld, zowel positief als negatief, waarbij uiteindelijk per saldo een positief jaarresultaat is behaald van € 35.000.

De apart toe te lichten overschrijdingen betreffen:

- De lonen en personeelskosten WSW zijn overschreden met € 69.000 = 2,6%.
Dit wordt volledig veroorzaakt door het opnemen van een voorziening van € 90.000 voor transitievergoedingen, die in 2018 zullen worden uitbetaald bij het einde van het dienstverband wegens langdurige ziekte van enkele werknemers. Bij het opstellen van de halfjaarrapportage was de noodzaak van deze post nog niet bekend, zodat deze uitgaven niet onrechtmatig zijn.
- De overige bedrijfskosten tbv productie zijn overschreden met € 17.000 = 10%.
Dit wordt veroorzaakt door een aantal noodzakelijke reparaties en verbeteringen van machines. De zich wijzigende samenstelling van de doelgroep in de productiebedrijf is deels gecompenseerd door verdere mechanisatie van productieprocessen, waardoor de omzet op peil is gebleven, maar waarvoor ook kosten zijn gemaakt. Na het opstellen van de halfjaarrapportage is gebleken dat het budget voor onderhoud aan het machinepark onvoldoende groot was. Deze kosten waren noodzakelijk voor het realiseren van de omzet, zodat de uitgaven niet onrechtmatig zijn.

WET NORMERING TOPINKOMENS

De Wet normering topinkomens is in werking getreden op 1 januari 2013. Deze wet verplicht organisaties in de publieke en semipublieke sector om in de jaarrekening melding te maken van de bezoldiging van iedere topfunctionaris en van overige functionarissen waarvan de bezoldiging de norm te boven gaat.

De gemeentelijke dienst De Bolder is een onderdeel van en wordt volledig geconsolideerd in de jaarrekening van de gemeente Texel, waar alleen de gemeentesecretaris en de griffier worden aangemerkt als topfunctionaris. Voor Werkbedrijf De Bolder is aldus niemand gekwalificeerd als topfunctionaris.

Van de overige functionarissen zijn er bij Werkbedrijf De Bolder geen personen werkzaam die in 2017 een bezoldiging hebben genoten die uitstijgt boven de norm zoals gesteld in art. 2.3 van deze wet.

TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING x € 1.000

		Realisatie 2017	Begroting 2017 na wijziging	Begroting 2017 voor wijziging	Realisatie 2016
WET SOCIALE WERKVOORZIENING (WSW)					
Lonen en pers. kosten WSW	Loonkosten WSW-werknemers	2.465	2.371	2.347	2.560
	Personeelskosten WSW	99	117	117	98
	Kosten begeleid werken WSW	<u>113</u>	<u>120</u>	<u>130</u>	<u>119</u>
	Totaal personele kosten WSW	<u>2.677</u>	<u>2.608</u>	<u>2.594</u>	<u>2.777</u>
	Loonkosten per FTE (x € 1)	28.100	27.000	26.500	27.800
	Overige personeelskosten per FTE (x € 1)	1.100	1.300	1.300	1.100
	Gem. aantal betaalde werknemers (FTE)	87,7	87,7	88,7	92,1
	Gem. aantal werknemers BW (FTE)	10,8	10,9	10,9	11,0
	Kosten begeleid werken per FTE (x € 1)	10.500	11.000	11.900	10.800

De totale personele kosten zijn ten opzichte van 2016 gedaald met 3,6%, bij een daling van het aantal FTE's met 4,5%. Hierdoor stegen de totale kosten per FTE met 0,9%.

De bruto loonkosten voor werknemers met een dienstverband bij Werkbedrijf De Bolder stegen per FTE met 4,8%, bijna volledig veroorzaakt door de vorming van een voorziening voor in 2018 uit te betalen transitievergoedingen van € 90.000. Daartegenover staat dat de sociale lasten voor deze groep werknemers per FTE is gedaald met 15%, grotendeels veroorzaakt door het lage-inkomensvoordeel LIV, een nieuwe subsidie ter verlaging van de werkgeverslasten van werknemers met een laag inkomen.

Begroot was dat de personeelskosten zouden toenemen wegens een extra impuls in de individuele scholingskosten. In de praktijk is de scholing anders ingevuld, met lagere kosten.

De kosten voor begeleid werken zijn gedaald. Bij enkele langdurige zieken is de loonkosten-subsidie aan de werkgever verlaagd omdat die werkgever gebruik kon maken van de no-risk-polis met een daarbij behorende uitkering van het UWV.

Het totaal aantal gerealiseerde WSW-werkplekken is met 4,6 FTE's gedaald wegens natuurlijk verloop met een volledige instroomstop.

Gemeentelijke bijdragen WSW	Gemeentelijk budget WSW	2.580	2.580	2.495	2.697
	Bonus begeleid werken WSW	0	0	0	38
	Subsidie transitiekosten P-wet	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>9</u>
	Totaal gemeentelijke bijdragen WSW	<u>2.580</u>	<u>2.580</u>	<u>2.495</u>	<u>2.744</u>

Verhouding loonkosten WSW /					
	gem.budget betaalde plaatsingen (%)	109,0	104,5	105,4	107,2
	Gemiddeld aantal betaalde SE's	89,6	89,9	90,5	93,8
	Gemiddeld aantal begeleid werken SE's	11,2	10,9	10,9	11,5
	Gemiddeld totaal aantal SE's	100,8	100,8	101,4	105,3
	Gemiddeld aantal SE's budget	102,2	102,2	101,4	105,9
	Gemiddeld aantal SE's overrealisatie	0,0	0,0	0,0	0,0

Aantallen waar het budget op is gebaseerd:

	Gemiddeld aantal SE's budget	102,2	102,2	101,4	105,9
	Onderrealisatie in SE's	1,4	1,4	0,0	0,6
	Gemeentelijk budget per SE (x € 1)	25.200	25.200	24.600	25.500

Vanaf 2015 wordt de subsidie voor de WSW niet meer verstrekt vanuit een specifiek WSW-budget direct van het Rijk, maar als onderdeel van het gemeentelijke participatiebudget. Vanaf 2015 is de instroom in de WSW volledig beëindigd, waardoor het voor de WSW berekende deel in het participatiebudget jaarlijks zal dalen. Bij het opstellen van de begroting was de hoogte van het budget nog niet bekend en is dit opgenomen met een verwachte verlaging. In de half-jaarrapportage is dit verhoogd naar het werkelijk ontvangen bedrag. Het budget per SE is van 2016 naar 2017 verlaagd met € 300 per SE, nadat dit van 2015 naar 2016 al was verlaagd met € 700 per SE.

Het Rijk verstrekke van 2008 t/m 2014 een bonus voor het aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen in begeleid werken WSW. Toekenning van de bonus vond plaats met een vertraging van 2 jaar. De bonus over 2014 was de laatste bonus, uitbetaald in 2016.

De subsidie transitiekosten P-wet was een eenmalige subsidie van de rijksoverheid in 2016.

TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING x € 1.000

		Realisatie 2017	Begroting 2017 na wijziging	Begroting 2017 voor wijziging	Realisatie 2016
PARTICIPATIEWET (P-wet)					
Lonen en pers. kosten P-wet	Loonkosten beschut P-wet	25	55	32	8
	Loonkosten intern met lks P-wet	22	55	32	6
	Personeelskosten P-wet	8	4	4	2
	Loonkostensubsidie werkgevers P-wet	<u>23</u>	<u>36</u>	<u>24</u>	<u>0</u>
	Totaal personele kosten P-wet	<u>78</u>	<u>150</u>	<u>92</u>	<u>16</u>
Beschut	Loonkosten beschut per FTE (x € 1)	13.200	22.000	21.300	18.800
	Gem. aantal betaalde werkn. beschut (FTE)	1,9	2,5	1,5	0,4
In de begroting was opgenomen dat 1,5 FTE's vanuit de Participatiewet zouden instromen op het niveau van het minimumloon. In de halfjaarrapportage is dit aantal verhoogd naar 2,5 FTE. Lagere loonkosten dan begroot wegens het toepassen van jeugdloon en lager brutoloon wegens het toepassen van loondispensatie.					
Intern met loonkostensubsidie	Loonkosten intern met lks per FTE (x € 1)	15.800	22.000	21.300	8.700
	Gem. aantal betaalde werknemers (FTE)	1,4	2,5	1,5	0,7
In de begroting was opgenomen dat 1,5 FTE's vanuit de Participatiewet zouden instromen op het niveau van het minimumloon. In de halfjaarrapportage is dit aantal verhoogd naar 2,5 FTE. Lagere loonkosten dan begroot wegens het toepassen van jeugdloon.					
Personeelskosten	De personeelskosten betreffen de kosten van alle werknemers met een dienstverband plus de personen met een werkervaringsplaats.				
Extern met loonkostensubsidie	Loonkostensubs. werkgevers / FTE (x € 1)	10.200	11.000	10.400	0
	Gem. aantal betaalde werknemers (FTE)	2,2	3,3	2,3	0,0
Werknemers met loonkostensubsidie zijn in dienst bij de inlenende werkgever, die een loonkostensubsidie ontvangt voor het in dienst hebben van een werknemer uit de doelgroep. De verhoging van het aantal personen in de halfjaarrapportage was in de praktijk niet nodig geweest.					
Gemeentelijke bijdragen P-wet	Vergoeding loonkosten beschut	15	39	22	6
	Vergoeding begeleiding beschut	32	28	17	12
	Vergoeding loonkosten intern met lks	9	28	22	2
	Vergoeding begeleiding intern met lks	7	13	8	3
	Vergoeding loonkostensubsidie extern	22	36	24	0
	Vergoeding begeleiding extern met lks	12	18	9	0
	Vergoeding bevel. werkervaringsplaatsen	<u>55</u>	<u>40</u>	<u>0</u>	<u>6</u>
	Totaal gemeentelijke bijdragen P-wet	<u>152</u>	<u>202</u>	<u>102</u>	<u>29</u>
Beschut	Vergoeding loonkosten per FTE (x € 1)	7.600	15.600	14.700	13.900
	Gem. aantal betaalde werknemers (FTE)	1,9	2,5	1,5	0,4
	Vergoeding begeleiding per persoon	11.900	9.300	8.500	16.500
	Aantal personen in begeleiding	2,7	3,0	2,0	0,8
De vergoeding van de loonkosten bedraagt 70% van de loonkosten, wat wordt doorbetaald vanuit het inkomensdeel van het participatiebudget. Bij toepassing van loondispensatie is het loon gelijk aan de loonwaarde en daardoor de vergoeding € 0. In de vergoeding voor begeleiding is ook opgenomen de bonus van € 3.000 per persoon bij bestaande plaatsen en € 3.000 voor de creatie van een nieuwe plaats in beschut werken.					
Intern met loonkostensubsidie	Vergoeding loonkosten per FTE (x € 1)	6.700	11.200	14.700	3.500
	Gem. aantal betaalde werknemers (FTE)	1,4	2,5	1,5	0,7
	Vergoeding begeleiding per persoon	4.000	4.000	4.000	4.000
	Aantal personen in begeleiding	1,7	3,3	2,0	0,7
De vergoeding van de loonkosten bedraagt een percentage van de loonkosten, afhankelijk van de gemeten loonwaarde van de persoon. Dit wordt doorbetaald vanuit het inkomensdeel van het participatiebudget.					
Extern met loonkostensubsidie	Verg. loonkostensubsidie per FTE (x € 1)	10.200	11.000	11.000	0
	Gem. aantal betaalde werknemers (FTE)	2,2	3,3	2,3	0,0
	Vergoeding begeleiding per persoon	4.000	4.000	4.000	0
	Aantal personen in begeleiding	3,1	4,5	2,3	0,0
De aan werkgevers uitbetaalde loonkostensubsidie wordt volledig doorbetaald vanuit het inkomensdeel van het participatiebudget. In 2017 zijn de eerste beschikkingen verstrekt.					

TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING x € 1.000

		Realisatie 2017	Begroting 2017 na wijziging	Begroting 2017 voor wijziging	Realisatie 2016
Werkervarings- plaatsen	Vergoeding begeleiding per persoon	4.000	4.000	4.000	4.000
	Aantal personen in begeleiding	13,7	10,0	0,0	1,4
	Aantal trajecten intern	20	15	0	3
	Aantal trajecten extern	14	5	0	0

Voor de begeleiding en trajectbemiddeling van werkervaringsplaatsen wordt een vast bedrag per persoon per maand ontvangen. Dit zijn zowel intern in het productiebedrijf geplaatste personen als personen die naar een externe plaats worden geleid.

OPBRENGST VERKOOP EN PRODUCTIE

Opbrengst productiebedrijf	Omzet verkoop en productie	2.894	2.793	2.672	2.929
	Grond- en hulpstoffen	<u>- 1.263</u>	<u>- 1.173</u>	<u>- 1.122</u>	<u>- 1.241</u>
	Opbrengst verkoop en productie	<u>1.631</u>	<u>1.620</u>	<u>1.550</u>	<u>1.688</u>
	Aantal FTE's WSW	87,7	87,7	88,7	92,1
	Aantal FTE's P-wet	3,3	5,0	3,0	1,1
	Aantal FTE's werkervaring	<u>5,6</u>	<u>4,0</u>	<u>0,0</u>	<u>1,3</u>
	Aantal FTE's doelgroep	96,6	96,7	91,7	94,5
	Aantal productieve uren doelgroep	120.900	122.300	119.300	121.100
	Opbrengst productie per prod.uur (x € 1)	13,50	13,25	13,00	13,95
	Opbrengst productie per FTE (x € 1)	16.900	16.800	16.900	17.900
	Verhouding prod.uren / totale uren (%)	66,5	67,6	67,3	68,0
	Verhouding oprb.productie / omzet (%)	56,4	58,0	58,0	57,6
	Verh.opbr.productie / totale bedrijfslasten(%)	37,1	36,7	37,5	38,2

De opbrengst uit verkoop en productie is t.o.v. 2016 gedaald met 3,4%, gerealiseerd met vrijwel evenveel productieve uren. De opbrengst per productief uur is daardoor gedaald met 3,2%. Het dalende aantal werknemers in de WSW is gecompenseerd met werknemers vanuit de P-wet en met werkervaringsplaatsen. Het aantal werknemers die gedetacheerd waren op externe werkplekken is toegenomen ten koste van het interne productiebedrijf, wat heeft geleid tot een verschuiving van omzet, maar nog niet tot extra omzet. Daarnaast was het niet altijd mogelijk om de kosten van het gestegen materiaalverbruik door te berekenen naar de opdrachtgevers. De omzet is wel ruim 5% hoger dan in eerste instantie was begroot.

BEDRIJFSLASTEN TBV PRODUCTIE

Afschrijving activa tbv productie	Afschrijving activa tbv productie	<u>118</u>	<u>121</u>	<u>121</u>	<u>116</u>
	Van deze afschrijvingslasten wordt € 37.000 weer onttrokken uit de bestemmingsreserve investeringen en € 11.000 uit de bestemmingsreserve cofinanciering transitiekosten Participatiewet.				
Overige bedrijfs- kosten tbv productie	Onderhoudskosten productiemiddelen	172	151	126	189
	Brandstoffen	11	14	14	12
	Overige productiekosten	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>9</u>	<u>11</u>
	Totaal overige bedrijfskosten tbv productie	<u>191</u>	<u>174</u>	<u>149</u>	<u>212</u>

De begrote daling van de onderhoudskosten heeft niet plaatsgevonden. Het in goede staat houden van het machinepark en het wagenpark is een uitdaging, die helaas geld kost. Daarnaast speelt de andere samenstelling van de doelgroep, met minder kundige werknemers en kortere trajecten, ook een rol in de verdere mechanisatie van de productieprocessen.

TOTAAL BEDRIJFOPBRENGSTEN

	Totaal opbrengst verkoop en productie	1.631	1.620	1.550	1.688
	Totaal bedrijfslasten tbv productie	<u>- 309</u>	<u>- 295</u>	<u>- 270</u>	<u>- 328</u>
	Netto bedrijfsopbrengsten	<u>1.322</u>	<u>1.325</u>	<u>1.280</u>	<u>1.360</u>
	Aantal FTE's doelgroep	96,6	96,7	91,7	94,5
	Totaal bedrijfsopbrengsten per FTE (x € 1)	13.700	13.700	14.000	14.400

Behalve direct aan de productie verbonden kosten zoals grondstoffen en gereedschappen zijn er ook bedrijfslasten zoals afschrijving van machines, brandstoffen ed. die direct gerelateerd zijn aan de te maken productie. De netto bedrijfsopbrengsten zijn in 2017 2,8% lager dan 2016, maar vrijwel gelijk aan de begroting. Door het hogere aantal werknemers zijn de opbrengsten per FTE 5% lager dan 2016, nadat deze vorig boekjaar nog met 10% waren gestegen.

TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING x € 1.000

		Realisatie 2017	Begroting 2017 na wijziging	Begroting 2017 voor wijziging	Realisatie 2016
KOSTEN BEDRIJFSVOERING					
Salariskosten ambtelijk pers.	Salariskosten ambtelijk personeel	752	768	768	754
	Personeelskosten	33	20	15	53
	Inhuur payroll-werknemers	45	45	0	18
	Salariskosten productiemedewerker	10	17	0	0
	Totaal salariskosten ambtelijk pers.	<u>840</u>	<u>850</u>	<u>783</u>	<u>825</u>
	Salariskosten per ambtenaar (x € 1)	70.000	70.200	67.500	76.400
	Gem. aantal ambtenaren (FTE)	12,0	12,4	11,6	10,8
	Verhouding doelgroepmedew./ambtenaren	9,0	8,7	8,8	9,8
	Gem. aantal payroll-werknemers (FTE)	0,3	0,3	0,0	0,1
	Gem. aantal ambt. prod.medew. (FTE)	0,5	0,5	0,0	0,0

De totale salariskosten zijn 1,8% hoger dan vorig boekjaar, waaronder een daling van de bruto loonsom van 2,2%.

De inhuur van een payroll-medewerker was noodzakelijk wegens vervanging bij langdurige ziekte.

In 2017 is een productiemedewerker aangenomen vanuit de doelgroep, maar buiten de P-wet. De kosten van deze medewerker worden voor € 5.000 weer onttrokken uit de bestemmingsreserve speciale trajecten Participatiewet.

Afschrijving vaste activa algemeen	Afschrijving vaste activa algemeen	<u>61</u>	<u>61</u>	<u>65</u>	<u>57</u>
---	------------------------------------	-----------	-----------	-----------	-----------

Van deze afschrijvingslasten wordt € 15.000 weer onttrokken uit de bestemmingsreserve investeringen en € 2.000 uit de bestemmingsreserve cofinanciering transitiekosten Participatiewet.

Overige bedrijfskosten	Onderhoudskosten	196	200	100	196
	Energieverbruik algemeen	43	39	39	44
	Belastingen en verzekeringen	43	45	45	44
	Overige algemene kosten	163	167	160	155
	Diverse baten en lasten	2	15	30	- 7
	Huuropbrengst gebouwen	- 16	- 18	- 18	- 17
	Totaal overige bedrijfskosten	<u>431</u>	<u>448</u>	<u>356</u>	<u>415</u>

Onderhoudskosten:

- Naast het reguliere onderhoud zijn er in 2017 extra eenmalige kosten gemaakt.
- Vanuit een controle op brandveiligheid waren aanpassingen vereist, waarmee eind 2016 is gestart met afronding in 2017.
- Vanuit de meerjarenplanning is een deel van de gebouwen geschilderd.
- Een groot deel van de zonwering is vernieuwd.
- Voordat nieuwe zonnepanelen konden worden gemonteerd moesten eerst een aantal golfplaten worden vervangen

Diverse baten en lasten:

- In de begroting was een post van € 30.000 opgenomen, die in de halfjaarrapportage is verlaagd naar € 15.000.

FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

	Betaalde rente leningen	89	89	94	91
	Ontvangen rente belegde reserves	- 66	- 66	- 64	- 64
	Overige rente	- 14	- 20	- 8	- 14
	Totaal financiële baten en lasten	<u>9</u>	<u>3</u>	<u>22</u>	<u>13</u>

De rente van de leningen betreft de rente over de vaste activa van Werkbedrijf De Bolder tegen het rentepercentage van de laatst afgesloten lening van de gemeente Texel bij een externe financiële instelling in het jaar van aanschaf.

De reserves worden belegd bij de gemeente Texel tegen het rentepercentage van de laatst afgesloten lening van de gemeente Texel bij een externe financiële instelling.

TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING x € 1.000

	Realisatie 2017	Begroting 2017 na wijziging	Begroting 2017 voor wijziging	Realisatie 2016
ONTTREKKING/TOEVOEGING RESERVES				
Ontr. reserve investeringen	4	5	52	58
Ontr. reserve financ.transitiekst. P-wet	14	12	11	4
Ontr. reserve groot onderhoud gebouwen	47	47	0	8
Ontr. reserve transitiekosten ambt.pers.	4	4	0	7
Ontr. reserve speciale trajecten P-wet	5	10	0	0
Ontr. reserve aanp. brandveiligheid	40	40	0	0
Ontr. reserve financ. formatieplaatsen	- 37	- 35	0	- 17
Ontr. reserve extra pers.kst.ambt.pers.	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>30</u>
Totaal onttrekking bestemmingsreserves	<u>77</u>	<u>83</u>	<u>63</u>	<u>90</u>

Bij het voorstel tot bestemming van het voordelige saldo van voorgaande jaren is steeds het doel van de reserve aangegeven. Bestedingen voor dit doel worden uit deze reserves onttrokken. Een bedrag van € 47.000 is overgeboekt van de reserve groot onderhoud gebouwen naar de reserve investeringen. Dit betreft de vervanging van verouderde verwarmingsketels, die achteraf geactiveerd zijn en nu lopen via de reserve investeringen.

RESULTAAT	Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	- 42	- 13	- 35	30
	Onttrekking aan reserves	<u>77</u>	<u>83</u>	<u>63</u>	<u>90</u>
	Gerealiseerde resultaat	<u>35</u>	<u>70</u>	<u>28</u>	<u>120</u>

Het negatieve bedrijfsresultaat van € 42.000 is het resultaat wat Werkbedrijf De Bolder heeft behaald uit de normale bedrijfsvoering. Daarnaast zijn er uit de voordelige bedrijfsresultaten van vorige jaren door de raad bestemmingsreserves gevormd voor de dekking van vooraf bepaalde uitgaven. Voor deze dekking valt dit jaar € 77.000 vrij, zodat nu totaal € 35.000 een nieuwe bestemming kan krijgen. De besluitvorming van deze resultaatbestemming zal plaatsvinden bij de vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening.

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

		x € 1.000		
		Realisatie 2017	Begroting 2017 na wijziging	Begroting 2017 voor wijziging
Incidentele baten	Onttrekking reserves Betreft bestedingen uit de reserve transitiekosten ambtelijk personeel	4	4	0
	Onttrekking reserves Betreft bestedingen uit de reserve speciale trajecten P-wet	5	10	0
	Onttrekking reserves Betreft bestedingen uit de reserve aanpassingen brandveiligheid	40	40	0
	Totaal incidentele baten	<u>49</u>	<u>54</u>	<u>0</u>
Incidentele lasten	Lonen en personeelskosten WSW Betreft kosten opbouw voorziening transitievergoedingen	90	0	0
	Salariskosten ambtelijk personeel Betreft kosten inhuur payroll-werknemers	45	45	0
	Onderhoud gebouwen Betreft aanpassingen brandveiligheid gebouwen	40	40	0
	Onderhoud gebouwen Betreft vervanging deel zonwering	11	10	0
	Onderhoud gebouwen Betreft vervanging deel golfplaten	15	15	0
	Totaal incidentele lasten	<u>201</u>	<u>110</u>	<u>0</u>

OVERZICHT STRUCTURELE MUTATIES IN HET EIGEN VERMOGEN

		x € 1.000			
		Raming 2017 ná wijziging	Waarvan structureel	Realisatie 2017	Waarvan structureel
Toevoeging reserves	Reserve investeringen	47	0	47	0
	Reserve financiering formatieplaatsen	<u>35</u>	<u>0</u>	<u>37</u>	<u>0</u>
	Totaal toevoeging reserves	<u>82</u>	<u>0</u>	<u>84</u>	<u>0</u>
<p>De reserve financiering formatieplaatsen is een buffer voor het verschil in formatieplaatsen tussen de ontvangen gemeentelijke bijdrage voor de uitvoering van de WSW en de gerealiseerde plaatsen.</p>					
Onttrekking reserves	Reserve investeringen	52	52	51	51
	Reserve cofinanc.transitiekst. P-wet	12	12	14	14
	Reserve groot onderhoud gebouwen	47	0	47	0
	Reserve transitiekosten ambt.pers.	4	0	4	0
	Reserve speciale trajecten P-wet	10	0	5	0
	Reserve aanpassingen brandveiligheid	<u>40</u>	<u>0</u>	<u>40</u>	<u>0</u>
Totaal onttrekkingen reserves	<u>165</u>	<u>64</u>	<u>161</u>	<u>65</u>	

Bij het voorstel tot bestemming van het voordelige saldo van voorgaande jaren is steeds het doel van de reserve aangegeven. Bestedingen voor dit doel worden uit deze reserves onttrokken.

OVERZICHT TAAKVELDEN

Vanaf 2017 is als bijlage een overzicht taakvelden opgenomen.

In dit overzicht wordt het volledige overzicht van baten en lasten onderverdeeld in voorgeschreven taakvelden ten behoeve van verplichte externe informatieverstrekking door de gemeente.

Taakvelden gemeente	Begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil Begroting na wijziging met Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bedragen x € 1.000												
0.4 Overhead	1.019		1.019	1.071		1.071	1.051		1.051	20		20
0.5 Treasury	22		22	3		3	9		9	- 6		- 6
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		2.597	- 2.597		2.782	- 2.782		2.732	- 2.732		50	- 50
0.10 Mutaties reserves		63	- 63		83	- 83		77	- 77		6	- 6
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	28		28	70		70	35		35	35		35
6.3 Inkomensregelingen	65	24	41	108	42	66	57	32	25	51	10	41
6.4 Begeleide participatie	3.076	1.526	1.550	3.209	1.512	1.697	3.249	1.508	1.741	- 40	4	- 44
6.5 Arbeidsparticipatie				24	66	- 42	38	90	- 52	- 14	- 24	10

Toelichting: Alle baten en lasten zijn onderverdeeld naar de voorgeschreven taakvelden.
De baten en lasten die direct gerelateerd zijn aan het productiebedrijf zijn verdeeld op basis van de productieve uren van de medewerkers.
De overige bedrijfskosten die zijn toe te rekenen aan de overhead zijn verdeeld op basis van de oppervlakte van de kantoren.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de gemeenteraad van Dienst Sociale Werkvoorziening “de Bolder” (gemeente Texel)

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Dienst Sociale Werkvoorziening “De Bolder” te Texel gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva van Dienst Sociale Werkvoorziening “de Bolder” op 31 december 2017 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincie en gemeenten (BBV).
- Zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:

- De balans per 31 december 2017.
- Het overzicht van baten en lasten over 2017.
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 19 december 2017 en het Controleprotocol WNT 2017. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van Dienst Sociale Werkvoorziening “de Bolder” zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 58.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2017.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 25.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.
- De bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van de directie en de gemeenteraad voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. De directie is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is de directie tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk achten om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

De raad is als controlerend orgaan op grond van de Gemeentewet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van Dienst Sociale Werkvoorziening "De Bolder".

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 19 december 2017 en het Controleprotocol WNT 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van Dienst Sociale werkvoorziening "De Bolder".
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

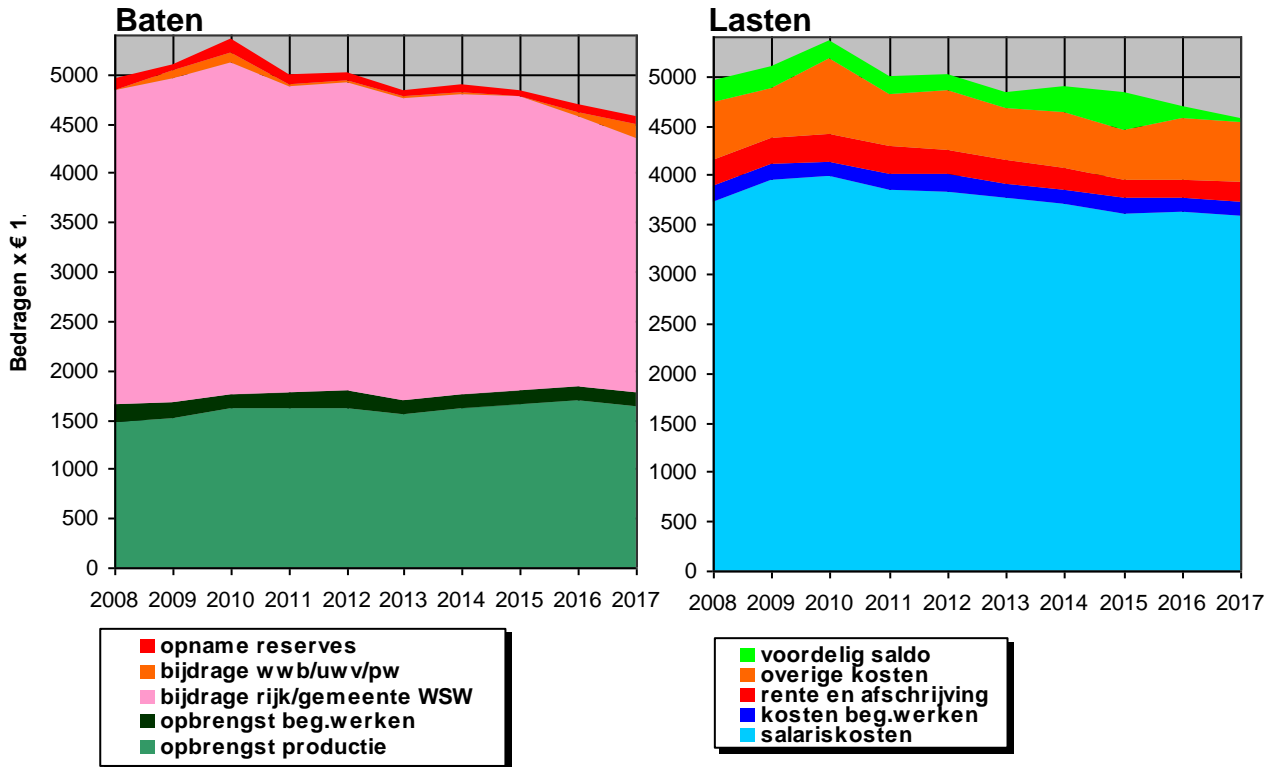
Alkmaar, 24 mei 2018

Deloitte Accountants B.V.

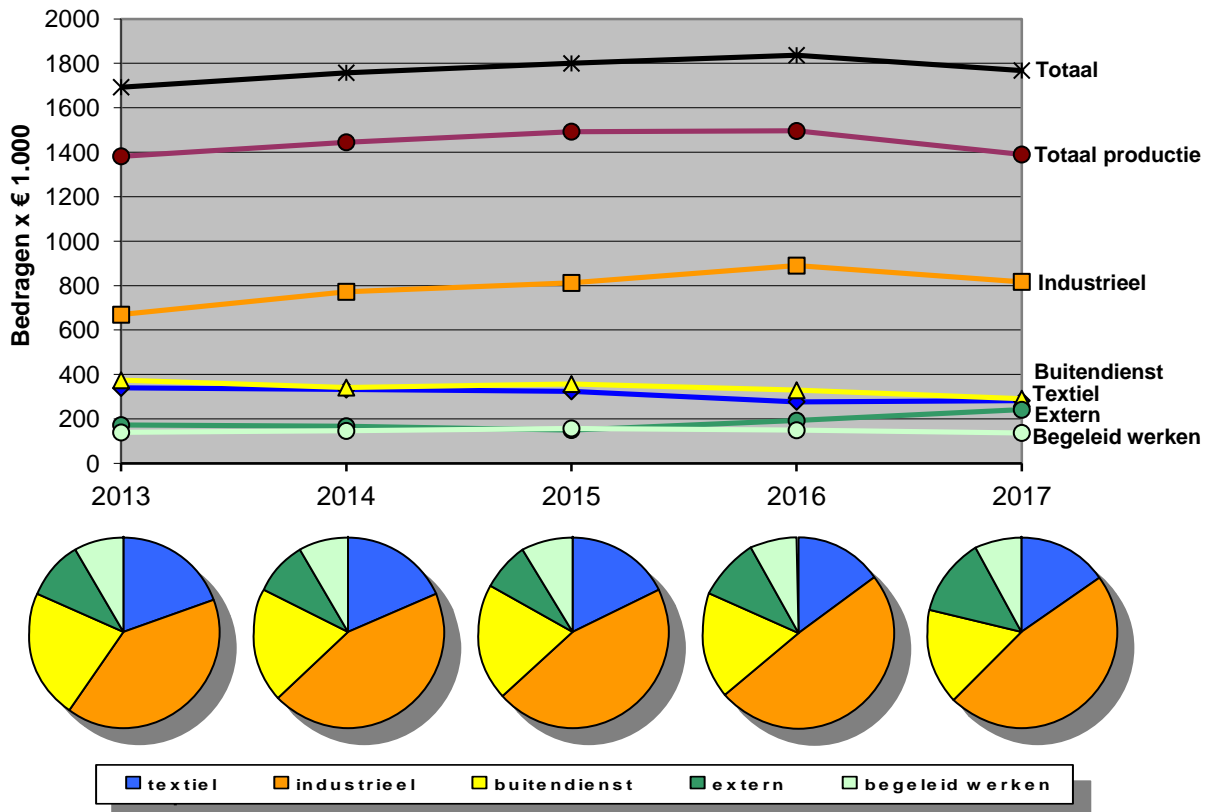
Was getekend: H.J. Wilmink RA

BIJLAGEN

Ontwikkeling en samenstelling baten en lasten 2008-2017

Ontwikkeling en samenstelling opbrengst uit verkoop incl. begeleid werken 2013-2017

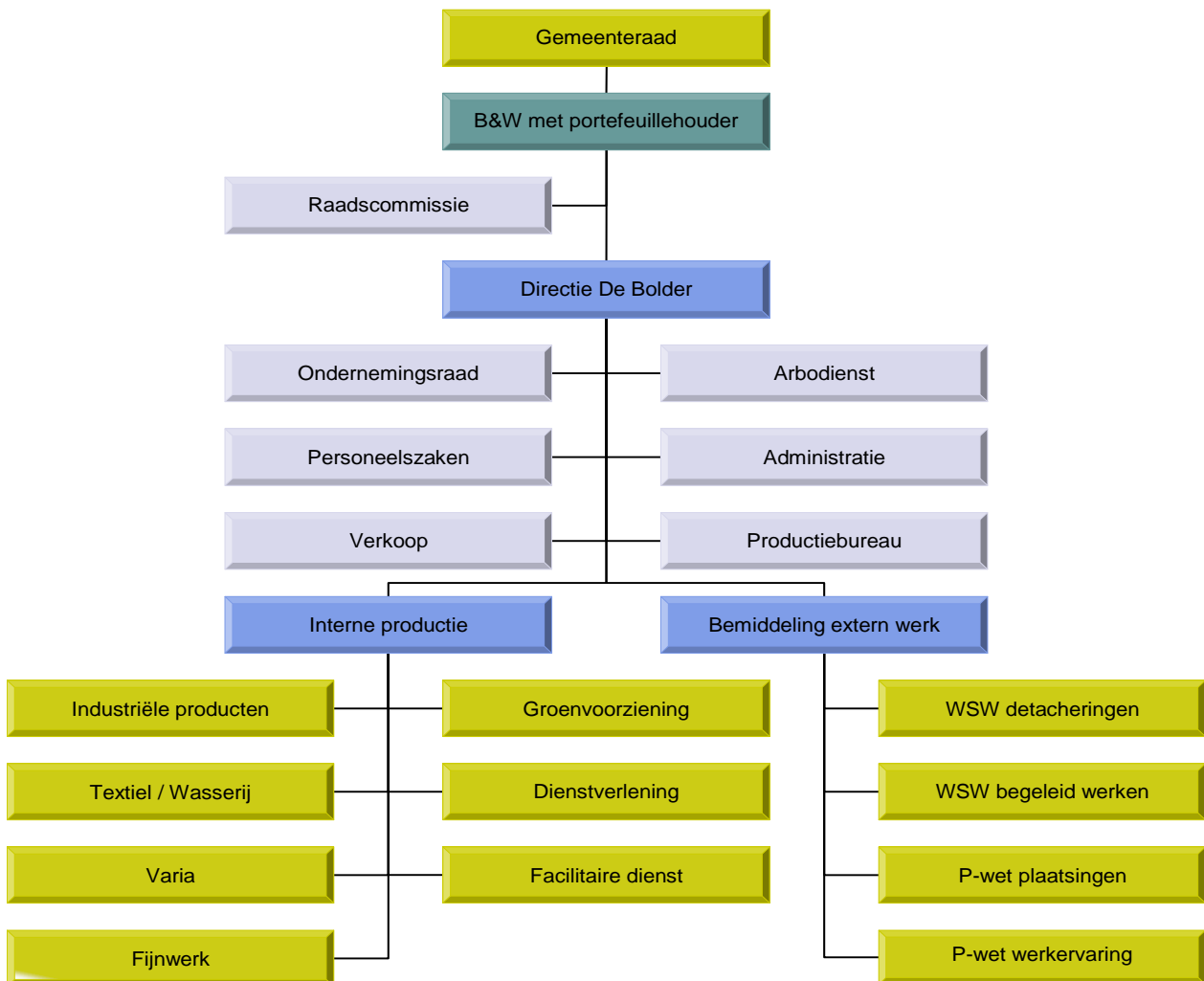

DRIE JAREN WERKBEDRIJF DE BOLDER IN KENGETALLEN.

		<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	Totaal aantal werknemers per 31 dec.	159	147	149
WSW	Gemiddeld aantal werknemers	128,1	133,8	139,8
WSW	Gemiddeld aantal SE's	100,8	105,3	110,9
WSW	Gemiddeld aantal FTE's productiebedrijf	87,7	92,1	97,5
WSW	Gemiddeld aantal FTE's begeleid werken	10,8	11,0	11,4
WSW	Gemiddeld aantal FTE's totaal	98,5	103,1	108,9
WSW	Instroom nieuwe werknemers	1	2	0
WSW	Uitstroom werknemers	7	6	12
PW	Gemiddeld aantal werknemers beschut	2,7	0,8	0
PW	Gemiddeld aantal FTE's beschut	1,9	0,4	0
PW	Gem. aantal werknemers intern met loonkostensubsidie	1,7	0,7	0
PW	Gem. aantal FTE's intern met loonkostensubsidie	1,4	0,7	0
PW	Gem. aantal werknemers extern met loonkostensubsidie	3,0	0	0
PW	Gem. aantal FTE's extern met loonkostensubsidie	2,2	0	0
PW	Instroom nieuwe werknemers	7	3	0
PW	Uitstroom werknemers	1	0	0
PW	Personen zonder dienstverband per 1 jan.	2	3	1
PW	Nieuwe trajecten	19	5	4
PW	Beëindigde trajecten	12	6	2
PW	Personen zonder dienstverband per 31 dec.	9	2	3
PW	Gemiddeld aantal FTE's werkervaring	5,6	1,3	1,3
ambt.	Gemiddeld aantal fulltime ambtenaren	12,0	10,8	10,2
ambt.	Verhouding doelgroepmedew. / ambtenaren	9,0	9,8	10,8
Urenverantwoording productiebedrijf				
	Totaal uren	181.900	178.000	186.700
	Productieve uren	120.900	121.100	124.100
	idem (%)	66,5	68,0	66,5
	Indirecte + improductieve uren	9.700	9.900	10.700
	idem (%)	5,3	5,6	5,7
	Ziekte-uren	23.900	21.400	24.400
	idem (%)	13,1	12,0	13,1
	Overige afwezige uren	27.400	25.600	27.500
	idem (%)	15,1	14,4	14,7
Investeringen productiebedrijf (x € 1)				
	Nieuwe investeringen	66.000	274.000	140.000
	Nieuwe investeringen per FTE	700	2.900	1.400
	Boekwaarde activa per FTE	21.900	23.600	21.600
Kosten/baten productiebedrijf per FTE (x € 1)				
	Bedrijfslasten excl. materiaalverbruik	45.600	46.900	43.500
	Opbrengst verkoop en productie	16.900	17.900	16.600
	Gemeentelijke bijdragen	28.300	29.300	30.200
	Onttrekking reserves	800	1.000	600
	Voordelig saldo	400	1.300	3.900

ORGANISATIESCHEMA 2017

de bolder

Aantal werknemers eindejaar	2017	2016	2015
WSW	124	130	134
P-wet	9	3	-
Ambtelijke leiding	13	12	12
P-wet werkervaring	9	2	3
Overig	4	-	-
Totaal aantal personen	159	147	149

ORGANISATIE EN COMMISSIES

Organisatie

Werkbedrijf De Bolder is een onderdeel van de gemeente Texel.

De gemeenteraad voert het dagelijks bestuur van Werkbedrijf De Bolder middels het college van burgemeester en wethouders. Door regelmatig overleg met de portefeuillehouder uit het college wordt zorg gedragen voor een afstemming tussen dit bestuur en de directeur van Werkbedrijf De Bolder.

Werkbedrijf De Bolder heeft een bedrijfsmatig onafhankelijke financiële basis, welke is ingepast in de financiële structuur van de gemeente Texel en in de jaarrekening van de gemeente wordt geconsolideerd.

Bestuur

Samenstelling college van Burgemeester en Wethouders op 31-12-2017

M.C. Uitdehaag	: burgemeester
H. Huisman-Peelen	: wethouder / portefeuillehouder Sociaal Domein en Zorg
E. Hercules	: wethouder
F. Kingma	: wethouder

Samenstelling gemeenteraad op 31-12-2017

R. van de Belt	: PvdA
J.A. Eelman	: Eiland Belang
N.J. Erwich	: Texel 2010
C. Hoogerheide	: Sterk Texel
H. Jonker	: Texel 2010
E.P. Kooiman	: Texels Belang
V. Koot	: Texels Belang
N.C.B. Ran	: VVD
A. Schaatsenberg	: PvdA
J.J. Schuiringa	: VVD
P.P. van Sijp	: VVD
A.J. Veltkamp	: PvdA
J. Vlaming	: Groen Links
A. van de Wetering	: D66
B. Zegeeren	: CDA

Managementteam

J.C. Mokveld	: Directeur
M. ter Burg-de Hooge	: Personeelszaken
J.W. Bakker	: Administrateur
V.J.A. Bakker	: Productieleider
J. Kiewiet	: Productieleider
U.A. Visser	: Productieleider

Overlegcommissies

Samenstelling Ondernemingsraad op 31-12-2017

D.P. Daalder-Jansen	: voorzitter
T.J. Schäfer-Oosterkamp	: secretaris
E.M.G. Jas	: lid
D. Splinter	: lid
M. Suleiman	: lid
J.E.M. Huizinga-van der Wurff	: ambtelijk secretaris

Lijst van begrippen en afkortingen

B&W

College van **Burgemeester** en **Wethouders**

BBV

Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. In dit besluit worden voorschriften gesteld hoe de administratie van een gemeente moet zijn ingericht.

BW

Begeleid werken

Onderdeel van de Wet Sociale Werkvoorziening is de mogelijkheid tot begeleid werken. Dit houdt in dat een bedrijf of een instelling zelf overeenkomstig de voor dat bedrijf of instelling geldende cao een arbeidsovereenkomst sluit met een persoon behorende tot de doelgroep van de sociale werkvoorziening. De werkgever ontvangt dan jaarlijks een loonkostensubsidie en krijgt ook de mogelijkheid om voor een bepaald aantal uren per jaar de medewerker te laten ondersteunen door een jobcoach.

Cao

Collectieve arbeidsovereenkomst

Een cao wordt per bedrijfstak gesloten tussen de gezamenlijke werkgevers en de vakbonden. In de overeenkomst zijn de rechtspositieonderwerpen geregeld.

FTE

Full-time equivalent

Het aantal werknemers wordt gerekend in full-time personen, dus in FTE's.

LIV

Lage-inkomensvoordeel

Vanaf 2017 een nieuwe subsidie ter verlaging van de werkgeverslasten voor werknemers met een laag inkomen. Deze subsidie is onderdeel van de Wet tegemoetkomingen loondomein.

LKS

Loonkostensubsidie

De subsidie die aan een werkgever wordt verstrekt vanuit de WSW en de P-wet voor het in dienst hebben van een werknemer uit de doelgroep.

Participatiebudget

Met de komst van de Wet participatiebudget in 2009 zijn de bestaande schotten tussen diverse op re-integratie en participatie gerichte budgetten zoveel mogelijk weggenomen. Vanaf 2015 is ook de financiering van de WSW hierin opgenomen.

Participatiewet (P-wet)

Vanaf 2015 is de WWB omgelabeld tot Participatiewet en omgevormd tot de opvolger van de WSW, de Wajong en de WWB met een geïntegreerde aanpak van de onderkant van de arbeidsmarkt.

SE

Standaard eenheid

In de WSW wordt de subsidie berekend naar het aantal SE's. Dit is per fulltime werknemer, waarbij de mate van handicap meetelt. Hierdoor wordt voor zwaarder gehandicapten ook meer subsidie ontvangen.

STT

Sociaal Team Texel

Het STT is op Texel in plaats gekomen van de afdeling Sociale Dienst en Welzijn sinds gemeenten in Nederland in 2015 uitvoerder zijn geworden van de Participatiewet. Het STT is het aanspreekpunt betreffende zorg, jeugdzorg, werk en inkomen.

SW

Sociale werkvoorziening

Ca. 90 sociale werkplaatsen voeren in Nederland de WSW uit.

UWV

Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen

De organisatie die ontstaan is door de samenvoeging van de vroegere bedrijfsverenigingen. Sinds 2009 wordt de indicatiestelling voor de WSW verzorgd door UWV. Nieuw in 2015 is dat UWV ook de indicatiestelling voor de P-wet uitvoert.

Wajong

Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten, tot 2015 **Wet Werk en Arbeidsondersteuning Jonggehandicapten**.

Tot 2015 bood deze wet werk, arbeidsondersteuning en een voorziening voor inkomensachteruitgang aan jonggehandicapten en studenten. Vanaf 2015 is de toegang tot deze wet beperkt tot personen zonder enige arbeidsmogelijkheden.

WIA

Wet Werk en inkomen naar arbeidsvermogen

Bevordert dat werknemers die gedeeltelijk arbeidsgeschikt zijn aan het arbeidsproces blijven deelnemen en regelt de inkomensverzekering van deze personen.

WNT

Wet normering topinkomens

Deze wet begrenst sinds 1 jan. 2013 de maximale bezoldiging van functionarissen in de publieke en semipublieke sector.

WSW

Wet sociale werkvoorziening

De wet biedt mogelijkheden om personen met een lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap werk onder aangepaste omstandigheden te bieden. Dit kan bij het eigen bedrijf van de sociale werkvoorziening of bij bedrijven en instellingen die aan het plaatsen van een persoon met een handicap kunnen en willen meewerken. De wet is in 2015 voor nieuwe gevallen vervangen door de Participatiewet.

WW

Werkloosheidswet

De wet biedt voor werknemers een verplichte verzekering tegen inkomensachteruitgang wegens werkloosheid.

WWB

Wet werk en bijstand

Deze wet wordt door de gemeente uitgevoerd en regelt de ondersteuning bij arbeidsinschakeling en verlening van bijstand, waarbij geldt dat werk gaat boven inkomen. De wet is in 2015 omgelabeld tot Participatiewet en omgevormd tot de opvolger van de WSW, de Wajong en de WWB met een geïntegreerde aanpak van de onderkant van de arbeidsmarkt.

DE BOLDER

Reijer Keijserstraat 8
1791 AX Den Burg - Texel

Tel. (0222) 31 31 41
info@deboldertexel.nl

www.deboldertexel.nl